

BETÄNKANDE

ANGÅENDE

ÄNDRAD ORGANISATION AF POSTSPARBANKEN

SAMT

LÖNEREGLERING FÖR STYRELSEN FÖR POSTSPARBANKEN

AFGIFVET AF

DE ENLIGT NADIGT BEMYNDIGANDE DEN 18 JANUARI 1908

TILLSATTA KOMMITTERADE

STOCKHOLM 1908
ISAAC MARCUS' BOKTRÄKTIEBOLAG

INNEHÅLL.

	Sid.
Skrifvelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet	v.
Betänkande och förslag:	
A) Organisation	1.
B) Sammanfattning	43.
C) Aflöningar	45.
D) Förslag till aflöningsreglemente för tjänstemän hos postsparbanksstyrelsen jämte motiv	58.
E) Öfvergångsbestämmelser	68.
F) Förslag till utgiftsstater för postsparbanken, att tillämpas från och med den 1 januari 1909 med förklaringar	70.
G) Den ekonomiska innebörden af den föreslagna omorganisationen och löneregleringen	76.
H) Inkomstberäkning för år 1909	77.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Genom nådigt beslut den 18 sistlidna januari har Kungl. Maj:t bemyndigat Herr Statsrådet att tillkalla en sakkunnig för att jämte undertecknad Juhlin, i egenskap af ordförande, och undertecknad Sandberg afgifva yttrande och förslag beträffande lönereglering för styrelsen för postsparbanken; och har på grund af ofvanberörda nådiga bemyndigande Herr Statsrådet under den 29 förenämnda månad uppdragit att undertecknad Starbäck att jämte undertecknade Juhlin och Sandberg utföra ifrågavarande arbete.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut i ärendet har det ålegat kommitterade att taga under öfvervägande jämväl, huruvida några förändringar af postsparbankens organisation äro af behofvet påkallade och särskildt huruvida icke den inom styrelsen anställda extra personal bör i någon mån minskas, för att, såvidt ske kan, ersättas med ordinarie tjänstinnehafvare.

Kommitterade sammanträdde första gången den 3 februari, och har sedan dess deras arbete oafbrutet fortgått.

Kommitterades betänkande i ämnet äfvensom af dem uppgjordt förslag till organisation och lönereglering beträffande postsparbanksstyrelsen öfverlämnas härmed vördsamt, hvarjämte härhos återställes postsparbanksstyrelsens den 29 maj 1902 afgifna underdåniga utlåtande angående ändringar i afseende å de till styrelsens tjänstemän och betjante utgående aflöningar, hvilket underdåniga utlåtande blifvit den 24 sistlidne februari af Herr Statsrådet till kommitterade öfverlämnadt.

Stockholm den 26 mars 1908.

JULIUS JUHLIN.

G. FR. SANDBERG.

KARL STARBÄCK.

A) Organisation.

Nödvändigheten af större säkerhet för återbekommande af insatta medel och af mera bekvämlighet för verkställande af insättningar och uttagningar än de enskilda sparbankerna kunde erbjuda föranledde inrättandet inom åtskilliga länder af sparbanker, hvilka ställdes under statens garanti, och hvilkas beröring med allmänheten förmedlades genom de särskilda postanstalterna. Sedan erfarenheten visat, att dessa sparbanker, postsparbanker, utöfvat en välsignelserik verksamhet, utan att redan befintliga enskilda sparbanker däraf blifvit störda, uppdrog Kungl. Maj:t den 16 december 1881 åt särskildt utsedda kommitterade att afgifva underdånigt yttrande och förslag i fråga om inrättande här i landet af en af staten garanterad och förvaltd allmän postsparbank.

Historik.

Kommittén af den 16 december 1881 i fråga om inrättande af en postsparbank.

Den 23 december 1882 afgåfvo dessa kommitterade det sålunda infortrade underdåniga yttrandet, uti hvilket kommitterade, efter att hafva framhållit behovet och önskvärdheten, jämväl här i landet, af en allmän postsparbank, hemställde om inrättandet af en dylik statsinstitution samt afgåfvo förslag till reglemente för densamma.

Sedan generalpoststyrelsen och fullmäktige i riksbanken afgifvit infortrade yttranden i ämnet, aflät Kungl. Maj:t den 6 mars 1883 nådig proposition till samma års riksdag med förslag till förordning angående en postsparbank för riket; och efter det Riksdagen, i underdånig skrifvelse den 28 maj samma år, anmält, att Riksdagen för sin del i hufvudsak antagit förslaget, utfärdade Kungl. Maj:t den 22 juni 1883 nådig förordning angående en postsparbank för riket, i sammanhang hvarmed bestämdes, att bankens verksamhet skulle börjas den 1 januari 1884.

Inrättandet af svenska postsparbanken från 1884 års början.

I § 19 af nämnda nådiga förordning stadgas, att de med postsparbankens förvaltning förenade utgifter skola bestridas med den räntevinst, som kan uppkomma på postsparbankens rörelse. Öfverskottet å nämnda räntevinst skall användas uteslutande för bankens egna ändamål.

Provisorisk
lönestat för
postsparban-
ken.

I sammanhang med framläggande för 1883 års riksdag af den nådiga propositionen äskades af Kungl. Maj:t Riksdagens medgifvande därtill, att Kungl. Maj:t skulle äga tillsvidare bestämma såväl arfvoden för ordföranden och ledamöter i postsparbankens styrelse och ersättning till postverkets tjänstemän för deras bestyr med postsparbanksrörelsen som ock arfvoden för den byråchef och de biträden i öfrigt, som måste anställas för besörjande af de göromål, som tillhörde postsparbanken. Beträffande det sålunda af Kungl. Maj:t begärda medgifvandet att provisoriskt bestämma löner och arfvoden medgaf Riksdagen, enligt ofvan nämnda underdåniga skrifvelse af den 28 maj 1883, att sådant finge ske, under förutsättning att fullständig löne- och arfvodesstat framdeles blefve Riksdagens pröfning underställd.

Postspar-
banksstyrel-
sens sam-
mansättning.

Enligt § 21 mom. 1 af ofvan nämnda nådiga förordning, utgjordes postsparbankens styrelse af generalpostdirektören såsom ordförande samt fyra ledamöter, nämligen den byråchef i generalpoststyrelsen, som vore föredragande för ärenden rörande postsparbanken, en af Kungl. Maj:t särskildt förordnad ledamot samt en af fullmäktige i riksbanken och en af fullmäktige i riksgäldskontoret, hvilka båda sistnämnde ledamöter bemålde fullmäktige hvar för sig inom sig ägde utse.

Detta mom. är, enligt nådiga kungörelsen den 4 juli 1902, i så måtto förändradt, att i stället för förenämnde byråchef numera fungerar såsom föredragande ledamot i postsparbankens styrelse chefen för postsparbanksbyrån.

Personal vid
början af år
1884.

Vid ingången af år 1884, då postsparbanken började sin verksamhet, utgjordes den hos postsparbanksstyrelsen anställda personal af en, på grund af nådiga brefvet till styrelsen den 14 december 1883, på förordnande antagen revisor och bokhållare, jämte amanuenser, extra biträden och vaktmästare.

Personal vid
1893 års
utgång.

Till följd af bankens stigande verksamhet nödvändiggjordes snart nog tillökning af arbetskrafter. Sålunda medgaf Kungl. Maj:t, genom nådigt bref den 25 april 1884, anställande hos styrelsen på förordnande tills vidare från och med den 1 maj samma år af ytterligare en revisor och bokhållare, hvarjämte amanuenser, extra biträden och extra vaktmästare af styrelsen antogos i mån af behof, så att vid 1893 års utgång den mera fasta personalen hos styrelsen bestod af 2:ne revisorer och bokhållare, 4 amanuenser, 35 kvinnliga extra biträden och 3 extra vaktmästare.

Utom denna mera fasta personal nödvändiggjorde emellertid mäng-

den och den oftast brådskande beskaffenheten af de hos styrelsen förekommande göromål anställandet vid vissa tider — särskildt i början af året — af tillfälliga biträden för utförande af arbeten, som antingen helt och hållet eller delvis ej kunde medhinnas af den mera fast anställda personalen. Antalet tillfälliga biträden utgjorde vid utgången af år 1893 22, men uppgick vid samma års ingång till 40.

Slutligen hafva, såsom af postsparbanksstyrelsen blifvit för Kungl. Maj:t på särskilda tider anmaldt, åtskilliga hos generalpoststyrelsen anställda ordinarie befattningshafvare biträdt vid utförandet af göromål tillhörande postsparbankens centralförvaltning. Vid 1893 års utgång utgjordes dessa befattningshafvare af kassören vid postverkets hufvudkassa, frimärksintendenten och postombudsmannen äfvensom af åtskilliga vaktmästare.

I riksdagens år 1893 församlade revisorers berättelse öfver revisionen af statsverket hade revisorerna — under erinran därom att Riksdagen, enligt underdånig skrifvelse den 28 maj 1883, bifallit Kungl. Maj:ts framställning om medgifvande, bland annat, att tillsvidare få bestämma arfvoden åt ordföranden och ledamöter i styrelsen för postsparbanken äfvensom löner och arfvoden åt den byråchef och de biträden i öfrigt, som måste anställas hos generalpoststyrelsen för ombesörjande af de göromål, som tillhörde postsparbanken, endast under förutsättning däraf att fullständig löne- och arfvodesstat framdeles blefve Riksdagens pröfning underställd — funnit sig böra fästa Riksdagens uppmärksamhet därför, att sådan löne- och arfvodesstat ännu icke intill år 1893 blifvit för Riksdagen framlagd, och att alltså det provisoriska tillståndet, oakadt tio år förflutit sedan anförda skrifvelse afläts, alltjämt fortfore.

1893 års riksdagsrevisorer
hemställan rörande
postsparbanken.

Redan före emottagandet af den nådiga remiss af den 8 december 1893, hvarigenom postsparbanksstyrelsen anbefalldes att inkomma med underdånigt utlåtande i anledning af statsrevisorernas berörda uttalande, hade emellertid styrelsen, uti underdånig skrifvelse den 24 november samma år, afgifvit förslag till definitiv utgiftsstat för postsparbanken, att tillämpas från och med den 1 januari 1895; och hade styrelsen, uti nämnda underdåniga skrifvelse, jämväl angifvit anledningarna därtill att dylikt förslag ej förr blifvit af styrelsen afgifvet.

Postsparbanksstyrelsens underdåniga skrifvelse den 24 november 1893 med förslag till utgiftsstat för postsparbanken.

Uti nådig proposition af den 22 december 1893 aflät Kungl. Maj:t till 1894 års riksdag ett på postsparbanksstyrelsens berörda hemställan grundadt förslag till utgiftsstat för postsparbanken från och med år 1895.

Nådiga propositionen i ämnet den 22 december 1893.

Riksdagens
beslut.

Uti underdånig skrifvelse den 7 april 1894 anmälde Riksdagen, att, enligt Riksdagens åsikt, med fastställelse af stat för postsparbanken borde någon tid anstå i afvakten på närmare kännedom om den inverkan tillämpningen af åtskilliga då nyutfärdade författningar, nämligen om insättning i postsparbanken af fångars besparade arbetspremier, af innehållna aflöningsmedel för manskapet vid indelta armén samt af viss del af bevaringsmanskapets dag aflöning, medfört eller komme att medföra. Enligt Riksdagens förmenande, borde någon olägenhet ej kunna vållas genom ett dylikt uppskof, alldenstund postsparbanksförordningen innehölle tillräckliga och fullt betryggande föreskrifter angående medlen till bestridande af de med bankens förvaltning förenade utgifter, samt Kungl. Maj:t ägde att provisoriskt förordna om löner och arfvoden vid postsparbanken. Utom ökad erfarenhet beträffande utsträckningen af bankens rörelse vunnes därjämte den fördelen genom ett uppskof, att frågan om reglering af pensionsväsendet under tiden kunde hinna lösas och sålunda de nya grundsatser, som i detta ämne tilläfventyrs blefve antagna, kunde tillämpas vid bestämmandet af villkoren för tjänstemännens rätt till pension.

Anställande
af ytterligare
tjänstemän
på extra stat
hos postspar-
banksstyrel-
sen.

Då frågan om definitiv utgiftsstat för postsparbanken sålunda ej vunnit Riksdagens bifall, samt Riksdagen hänvisat till den Kungl. Maj:t meddelade befogenhet att provisoriskt förordna om löner och arfvoden vid postsparbanken, medgaf Kungl. Maj:t, genom nådigt bref till postsparbanksstyrelsen den 8 juni 1894, att på grund af den starkt tilltagande frekvensen af insättningar och uttagningar i postsparbanken hos bankens styrelse finge från och med 1895 års början tills vidare på förordnande ytterligare anställas en kamrerare och sekreterare, en registrator, en aktuarie och en vaktmästare.

Tillökningen af rörelsens omfattning har sedermera nödvändiggjort ökning, tid efter annan, af arbetskrafterna hos postsparbanksstyrelsen. Enligt nådiga brefven till bankens styrelse den 18 december 1896, den 18 november 1898 och den 12 februari 1904, hafva nämligen på förordnande hos styrelsen anställts dels, från och med 1897 års början, ytterligare en revisor och bokhållare, dels, från och med den 1 januari 1899, en förste vaktmästare, dels ock slutligen, från och med den 1 april 1904, en kassör och ytterligare en vaktmästare.

Med anledning af den ökning i arbetet, som blefve en följd däraf att, jämlikt Kungl. Maj:ts nådiga bref till postsparbanksstyrelsen den 31 oktober 1902, dels uppbörd af försäkringsafgifter m. m. till riksförsäkringsanstalten samt utbetalning af de af anstalten beslutade lifräntor

och andra skadeersättningar skulle äga rum genom postsparbankskontoren, dels ock förvaltningen af inflytande försäkringsmedel skulle åligga postsparbanksstyrelsen, anställdes på förordnande från 1903 års början, enligt nyssnämnda nådiga bref, ytterligare en revisor och bokhållare hos postsparbanksstyrelsen.

På grund af nödvändigheten af sakkunnigt biträde vid bokslutsarbetet medgaf Kungl. Maj:t, enligt nådiga brefvet till postsparbanksstyrelsen den 21 december 1907, anställande på förordnande hos styrelsen, under tiden 1 januari—30 april 1908, af en tjänsteman i första lönegraden.

För närvarande äro således hos postsparbanksstyrelsen anställda följande befattningshafvare, motsvarande ordinarie tjänstemän och be-
tjän-
tjante i andra ämbetsverk, nämligen:

Nuvarande
personal.

chefen för postsparbanksbyrån

1 kamrerare och sekreterare

1 kassör

1 registrator

1 aktuarie

4 revisorer och bokhållare

1 förste vaktmästare

2 vaktmästare

samt, under tiden 1 januari—30 april 1908, en tjänsteman i första lönegraden.

I förhållande till samtliga hos postsparbanksstyrelsen anställde befattningshafvare utgöra emellertid de »ordinarie», d. v. s. de hvilkas aflöning blifvit af Kungl. Maj:t till beloppet bestämd, ett ringa antal. Dessas antal har nämligen inskränkts till hvad för de mest maktpåliggande göromålens behöriga gång pröfvats vara oundgängligt, i följd hvaraf allt det arbete, som kunnat åt extra biträden anförtros, ansetts böra af dem besörjas.

Kungl. Maj:ts nådiga skrifvelse till postsparbanksstyrelsen den 21 september 1883, med åtskilliga föreskrifter angående postsparbankens förvaltning, innehåller också medgifvande för postsparbanksstyrelsen att för göromålens behöriga gång anställa extra biträden på enahanda villkor, som gälla för anställande af extra biträden hos generalpoststyrelsen.

De biträden, som på grund däraf antagits, kunna särskiljas i fyra grupper, nämligen manliga extra biträden, benämnda amanuenser, kvinnliga extra biträden, extra vaktmästare samt tillfälliga biträden.

Såsom ofvan omnämnts, utgjorde vid 1893 års utgång antalet amanuenser 4, kvinnliga extra biträden 35, extra vaktmästare 3 och

tillfälliga biträden 22. Dessa senares antal uppgick emellertid vid årets ingång till 40.

Vid 1908 års början voro hos styrelsen anställda:

6 amanuenser

71 kvinnliga extra biträden

5 extra vaktmästare

140 tillfälliga biträden.

Slutligen utföras för närvarande af följande hos generalpoststyrelsen anställda tjänstemän bestyr för postsparbankens räkning, nämligen af postombudsmannen, af intendenten å frimärksförrådet samt af revisorn och bokhållaren därstädes, hvarjämte åtskilliga hos generalpoststyrelsen anställda vaktmästare biträda med upppassningsgöromål för postsparbanksstyrelsens räkning.

Nuvarande
organisa-
tion.

Såsom ofvan omnämnts, utgöres postsparbankens styrelse af generalpostdirektören såsom ordförande samt fyra ledamöter, däribland chefen för postsparbanksbyrån såsom föredragande.

Ärendenas
afgörande.

Enligt nådiga skrivelsen till postsparbanksstyrelsen den 4 juli 1902, med föreskrifter i fråga om sättet och ordningen för handläggning och afgörande af de hos styrelsen förekommande ärenden, afgöras dessa ärenden, allt efter deras beskaffenhet, dels af styrelsen i plenum, dels af generalpostdirektören såsom styrelsens ordförande i närvaro af chefen för postsparbanksbyrån såsom föredragande, dels ock af denne senare allena.

Plenimål.

I plenum skola följande ärenden handläggas:

Kungl. Maj:ts bref och remisser samt skrivelser från statsdepartement äfvensom andra ärenden af beskaffenhet att föranleda till underdåniga anmälanden eller framställningar;

frågor om meddelande af eller ändring i reglementariska bestämmelser angående hvad iakttagas bör i afseende å postsparbankstjänstgöringen i allmänhet;

anställande af extra biträden för postsparbanksgöromålens behöriga gång och antagande af försäljare för tillhandahållande af sparmärken;

frågor rörande inrättande af nya postsparbankskontor samt bestämmande, enligt § 9 mom. 4 i den rörande postsparbanken den 22 juni 1883 utfärdade nådiga förordning, af längre uppsägningstid, än som i allmänhet gäller för lyftande af medel, hvilka i postsparbanken innestå;

eftergift, jämlikt § 14 i nyssberörda nådiga förordning, af postsparbankens rätt till innestående medel;

villkoren för utlämnande af ny motbok i stället för sådan, som förkommit;

bestämmande af det belopp, som må i hufvudkassan innestå;

inköp eller försäljning af räntebärande obligationer samt placering i öfrigt af postsparbankens medel äfvensom vidtagande af åtgärder för beredande af de rörelsemedel, som för postsparbanken erfordras;

afgifvande af årsberättelse samt af den månatliga summariska uppgiften å insättningar i och uttagningar från postsparbanken;

balansmål;

frågor om befordran och afsked för postsparbankens tjänstemän och betjante äfvensom ansvar för tjänstefel; samt

ärenden, som af generalpostdirektören eller, i dennes frånvaro, af chefen för postsparbanksbyrån anses böra blifva föremål för behandling af styrelsen i plenum.

I behandlingen och afgörandet af ärenden, som styrelsen i plenum handlägger, skola deltaga, förutom ordföranden samt chefen för postsparbanksbyrån, i allmänhet minst två bland öfriga ledamöter, hvarvid, om lika röstetal uppkommer, den mening gäller, som af ordföranden biträdes.

Ärenden, som icke enligt dessa bestämmelser behandlas i plenum, eller, efter hvad här nedan säges, handläggas af chefen för postsparbanksbyrån, afgöras af generalpostdirektören i närvaro af endast chefen.

Byråmål.

Rörande denne senares rätt att själfständigt handlägga ärenden äro, i ofvan åberopade nådiga skrifvelse, följande stadganden meddelade.

Utan föregående föredragning äger chefen för postsparbanksbyrån:

att genom remiss eller särskild skrifvelse infordra förklaringar, upplysningar och yttranden i ärenden, som höra till byråns handläggning;

Ärenden, som afgöras af chefen för postsparbanksbyrån.

att till granskning, anteckning, förvaring eller annan behörig åtgärd af vederbörande tjänsteman befordra inkommande handlingar, som äro af beskaffenhet att icke böra till omedelbar åtgärd af styrelsen föranleda;

att i ärenden, som föranledas af felaktig bokföring af insättningar och uttagningar, meddela erforderliga föreskrifter rörande omföring i vederbörande räkenskaper o. d.;

att i alla de fall, som icke kunna anses vara tvistiga, besluta om vidtagande af åtgärder, hvilka påkallas i anledning af uppsägning af innestående postsparbanksmedel;

att tillhandahålla postkontoren de för verkställande af medgifna postsparbanksutbetalningar nödiga medelsförskott;

att föranstalta om efterlysning af motbok, som uppgifvits hafva förkommit, samt om ersättande af obrukbar eller delvis förstörd motbok; samt

att handlägga ärenden rörande reklamation af motbok, som till postsparbankskontor aflämnats för att insändas till postsparbanksbyrån för granskning.

Chefen för postsparbanksbyrån äger ock att genom direkta order till postsparbankskontoren meddela sådana detaljbestämmelser, hvilka utgöra omedelbar tillämpning af styrelsens beslut eller af gällande instruktioner och reglementen.

Försäkrings-
och pensions-
ärenden.

Beträffande de allmänna bestämmelser, som skola lända till efterrättelse i fråga om handläggning å postsparbankskontoren af göromål tillhörande riks-försäkringsanstalten äfvensom den från 1905 års ingång nyinrättade barnmorskornas pensionsanstalt, uti hvars förvaltning postsparbanken jämväl har att deltaga, är, utinådiga brefven till postsparbanksstyrelsen den 31 oktober 1902 och den 31 december 1904, stadgadt, att dessa bestämmelser skola beslutas af postsparbanksstyrelsen gemensamt med riks-försäkringsanstalten.

Tjänstemän-
nens ålig-
ganden.

Enligt den för tjänstemännen hos postsparbanksstyrelsen gällande arbetsordning, åligger:

kamreraren och sekreteraren:

att med det biträde, som honom anvisas, uppsätta alla de från styrelsen utgående expeditioner, till hvilka icke koncept aflämnas af chefen för postsparbanksbyrån, samt att kontrasignera styrelsens anordningar å medelsförskott äfvensom samtliga från styrelsen utgående expeditioner i ärenden, hvilka afgjorts af styrelsen i plenum eller af generalpostdirektören;

att med biträde af 1:ste revisorn och bokhållaren upprätta och med sin underskrift förse den medelshufvudbok för postsparbanken, riks-försäkringsanstalten och barnmorskornas pensionsanstalt, som för hvarje år till kammarrätten afgifves, samt att upprätta de för detta bokslut erforderliga sammandrag;

att föra kontraböcker med riksbanken och öfriga banker öfver insatta eller uttagna medel för postsparbankens, riks-försäkrings- och pensionsanstaltens räkning;

att bokföra postsparbankens samt riks-försäkringsanstaltens och pensionsanstaltens obligationer och de från banken eller nämnda anstalter

utlämnade lån samt vaka däröfver att utlottade obligationer och förfallna räntekuponger varda behörigen inlösta äfvensom att förskrifna afbetalningar å lånen jämte därå upplupna räntor å behöriga tider likvideras;

att upprätta amorteringsplaner för utlämnade lån;

att upprätta kassarapporter till styrelsens allmänna sammanträden;

att upprätta listorna å aflöning till styrelsen och dess personal äfvensom uppgifterna till vederbörande taxeringsmyndigheter å de löner och arfvoden m. m., som af postsparbanksstyrelsen utbetalats;

att omhändertaga och vårda öfverskottskuponger, som från postanstalterna inlevereras, samt förbindelser eller värdehandlingar, som af posttjänstemän deponeras såsom säkerhet för saknade kvittenskuponger;

att hafva vård om postsparbanksstyrelsens registratur samt låta föra register öfver utgångna expeditioner;

samt att en gång månatligen, å förut ej bestämd tid, verkställa inventering af postsparbankens hufvudkassa;

kassören:

att besörja förvaltningen af hufvudkassan och därmed förbundna göromål samt betjäna allmänheten med utbetalning vid anfordran af å motbok innestående medel, med den inskränkning i afseende på därvid förekommande utredning, som nedan omförmäles, äfvensom att verkställa utredning i ärenden rörande förkommen eller obeställbar motbok;

registratorn:

att föra vanliga diarier öfver inkomna mål, hvarjämte honom åligger att förvara handlingar, böcker, m. m.;

att öppna all till postsparbanksstyrelsen eller postsparbanksbyrån adresserad post samt distribuera dess innehåll till vederbörande;

att vaka däröfver att de olika slag af redovisningshandlingar, som redogörarne hafva att afgifva, på behöriga tider inkomma;

att omhänderhafva förrådet af blanketter och cirkulär samt ombestyra distributionen därå;

att upprätta och vidmakthålla namnregister öfver postsparbankens delägare;

att emottaga de motböcker, som till postsparbanksbyrån inkomma för granskning och ränteanteckning, samt öfvervaka att dessa varda efter försiggången granskning m. m. behörigen expedierade;

samt att vaka däröfver att oinlösta försäkringsbref m. m. eller ej utkvitterade sjukhjälpsorder varda återsända till postsparbanksbyrån samt därefter till riksförsäkringsanstalten återställda;

Aktuarien:

att leda det arbete å postsparbanksbyrån, som är förbundet *dels* med insättningarnas, uppsägningarnas och uttagningarnas antecknande å behöriga konti samt dessas uppläggning och avslutande, *dels ock* med bokförandet i vederbörande liggare af från riksförsäkringsanstalten öfverlämnade försäkringsbref, förnyelse- m. fl. kvittenser, sjukhjälpsorder, anordningar å begrafningshjälp, anvisningar å lifräntor samt likvidationsbevis för premiereglering äfvensom med utsändandet till postanstalterna af dessa försäkringsbref m. m.;

att öfvervaka, att granskningen af inkomna motböcker varder behörigen verkställd;

att å vederbörande konti anteckna alla de förändringar, som anmälas rörande ägande- eller dispositionsrätt till motbok samt de förbehåll, som göras i afseende å förfoganderätten öfver å motbok verkställda insättningar;

att utreda de felaktigheter rörande nummer å motböcker och försäkringsbref, förnyelse- m. fl. kvittenser samt namn å motboksägare, försäkrings- eller förmänstagare m. m., som kunna förekomma uti postsparbankskontorens sparbanksjournaler;

att granska listan öfver uppsägningarna för dagen samt de på grund af dessa utfärdade utbetalningsorder;

att, då utbetalning vid anfordran äskas å motbok, hvars ägare aflidit, åvägabrunga till buds stående utredning i saken äfvensom att verkställa utredning i anledning af inkomna anmälanden om skiljaktighet emellan motböcker och postsparbankens räkenskaper samt af felaktigheter vid ränteberäkning:

samt slutligen att utöfva närmaste tillsyn öfver postsparbankens arkiv.

Af de fyra revisorerna och bokhållarna har en, *2:dre revisorn och bokhållaren*, till åliggande:

att granska postsparbankskontorens redovisningar öfver de för kontroll å sparbanksuppbörden afsedda kvittenskuponger;

att granska inkomna räkningar eller rekvisitioner å likvider, rekvisitioner å kontanta förskott för utbetalningar, å kvittenskuponger och å sparmärken;

att granska och attestera rapporterna öfver inventering af hufvudkassan, i de delar dessa rapporter ej afse direkta utbetalningar af å motbok innestående medel;

att upprätta och i vederbörande anordningsbok införa anordningar å beslutade utbetalningar;

att föra kontraböcker med kassören öfver leveranser till hufvudkassan samt attestera därå utfärdade kvittenser, äfvensom med frimärksintendenten öfver utlämnade kvittenskuponger och sparmärken samt slutligen

att förvara af sparmärkesförsäljarne utfärdade kvittenser å mottagna sparmärkesförskott samt meddelade uppgifter rörande afsättningen af sparmärken, äfvensom att för styrelsen anmäla, därest i allmänna tidningarne förekommer tillkännagifvande om års- eller konkursstämming å sparmärkesförsäljares borgenärer.

Granskningen af inkomna sparbanksjournaler och de på dessa grundade medelsräkningarna verkställas af de trenne öfriga revisorerna sålunda att, efter det räkningarna uppdelats i fem lotter, *1:ste revisorn och bokhållaren* samt *3:dje revisorn och bokhållaren* hvar för sig öfvertaga granskningen af tvenne af dessa lotter och *4:de revisorn och bokhållaren* den 5:e lotten; och äger ombyte af dessa lotter rum för hvarje år.

Det åligger tillika:

1:ste revisorn och bokhållaren att biträda kamreraren med upprättande af de för postsparbankens, riksförsäkringsanstaltens och pensionsanstaltens bokslut erforderliga sammandrag;

3:dje revisorn och bokhållaren:

att granska postsparbanksbyråns och hufvudkassans redovisningar samt attestera rapporterna öfver inventering af nämnda kassa i den del dessa rapporter afse direkta utbetalningar af på motbok innesående medel;

att granska postsparbankskontorens sparmärkesredovisningar äfvensom upprätta kontrollsammandrag öfver dessa, samt

att granska de af generalpoststyrelsens kameralbyrå upprättade afräkningar öfver postmedel, som af postanstalterna disponerats för postsparbankens räkning;

4:de revisorn och bokhållaren:

att utreda frågor rörande preskriberade medel äfvensom att leda arbetet med upprättandet af de årliga sammandragen öfver dylika medel;

att upprätta redovisning öfver förekommande omföringar af deponerade medel;

att ombesörja utarbetandet af den statistik, som ligger till grund för postsparbankens årsberättelse samt

att granska postkontorens redovisningar öfver postsparbanken tillhöriga persedlar samt omhänderhafva det å postsparbanksbyrån befintliga

förråd af dessa, redovisa för byråns möbler, persedlar och effekter äfvensom upprätta och underskrifva persedelhufvudboken.

Postspar-
bankens
ursprungliga
ändamål.

Jämlikt § 1 af nådiga förordningen den 22 juni 1883, angående en postsparbank för riket, är bankens ändamål att under statens garanti emottaga penningar, desamma förränta och genom räntas läggande till kapitalet ytterligare förkofra samt medlen i stadgad ordning vederbörande tillhandahålla.

Bland viktigare bestämmelser, afsedda att utveckla bankens verksamhet, må nämnas:

Kungl. kungörelsen den 12 september 1890, om ändrad lydelse af nådiga kungörelsen den 9 november 1871, angående innehållning af viss del af indelta arméns manskaps aflöning, samt

lagen af den 24 oktober 1890 och nådiga reglementet af samma dag äfvensom kungl. kungörelsen den 22 juni 1900 angående fångars arbetspremiemedel och arbetsinkomst.

På grund af dessa bestämmelser äfvensom i öfrigt gällande stadganden rörande aflöning till manskap vid armén och flottan åligger det postsparbanken att förvalta och, med iakttagande af särskilda villkor och förbehåll, utbetala medel, som för arméns eller flottans manskap eller för fångar blifvit i banken insatta.

Ytterligare
uppgifter för
postspar-
banken.

Utom dessa till postsparbankens ursprungliga verksamhet hörande bestyr åligger det banken handläggning af de göromål, som föranledas därpå att, *dels*, jämlikt kungl. brefvet till postsparbanksstyrelsen den 31 oktober 1902, uppbörd af försäkringsavgifter m. m. till riksförsäkringsanstalten samt utbetalning af de af anstalten beslutade lifräntor och andra skadeersättningar äger rum genom postsparbankskontoren, *dels ock*, enligt nådiga brefvet till postsparbanksstyrelsen den 31 december 1904, inkassering af avgifter till samt utbetalning af pensioner från barnmorskornas pensionsanstalt skola verkställas vid postsparbankskontoren, hvarjämte postsparbanksstyrelsen har att förvalta dessa anstalter tillhörande fonder.

Uti nådig proposition af den 14 februari 1908 har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen anordnande af särskild försäkring för fiskare mot olycksfall under utförfandet af yrket, enligt hvilket förslag åt postsparbanken skulle öfverlämnas att omhändertaga uppbörden af försäkringsavgifter samt utbetalning af ersättningsbelopp, äfvensom att åt post-

sparbanksstyrelsen skulle uppdragas att förvalta de influtna försäkringsmedlen.

Ifrågasatt är äfven att, därest af Kungl. Maj:t och Riksdagen beslutas beviljande af ersättning af statsmedel till värnpliktige i anledning af kroppskador, ådragna under militärtjänstgöring, utbetalning af dylik ersättning skall förmedlas af postsparbanken.

Vidare har postsparbanksstyrelsen träffat öfverenskommelse med vederbörande direktioner för arméns pensionskassa och civilstatens änke- och pupillkassa om tillhandahållande från 1909 års början genom postsparbanken af de från dessa kassor utgående pensioner, som skola lyftas i landsorten.

Slutligen har, uti infordradt underdånigt yttrande af den 29 januari 1908 i anledning af ifrågasatt indragning af landtränsmästaretjänsterna, postsparbanksstyrelsen tillkännagifvit, att, därest sådant i öfrigt pröfvas lämpligt, styrelsen skall lämna sin medverkan därtill, att de pensioner från folkskollärarnes pensionsinrättning, folkskollärarnes änke- och pupillkassa, elementarlärarnes vid allmänna läroverken änke- och pupillkassa samt flottans pensionsanstalt, som skola lyftas i landsorten, varda genom postsparbankens försorg vederbörande pensionstagare tillhandahållna. I detta ämne har Kungl. Maj:t den 21 februari 1908 afgifvit nådig proposition till Riksdagen.

Det torde äfven vara antagligt att, därest ålderdomsförsäkring i framtiden kommer till stånd inom vårt land, bestyret med inkassering af afgifterna och utbetalning af understöden varder, såsom vid denna frågas tidigare skede blifvit af Kungl. Maj:t föreslaget, uppdraget åt postsparbankskontoren i orterna.

För handläggning af dylika göromål äro dessa kontor också särskildt lämpliga. De bestyr, som äro förenade med uppbörd och utbetalning för statens försäkringsinrättningar och af staten understödda pensionsanstalter, äro i hufvudsak af enahanda beskaffenhet som de rena postsparbanksgöromålen; och erfarenheten har jämväl visat, att redovisningen af dylik uppbörd och utbetalning utan olägenhet kan äga rum i de räkenskaper, hvaruti insättningar i och utbetalningar från postsparbanken upptagas.

Dessa kontor, hvilkas antal vid 1907 års utgång uppgick till 3,125, äro spridda öfver hela landet och bereda således tillfälle att utan tidsutdräkt och på nära håll verkställa inbetalning eller undfå utbetalning.

För belysande delvis af omfattningen af den verksamhet, som vid postsparbankskontoren utöfvas för postsparbankens, riksförsäkringsanstaltens och barnmorskornas pensionsaustalts räkning, torde nedanstående tabeller tjäna till ledning.

Statistik.

Tabeller,

angifvande postsparbankens utveckling och omfattningen af dess verksamhet under åren 1884—1907.

A. *Antalet postsparbankskontor och deras förhållande till rikets areal och folkmängd.*

	Postspar- bankskon- tores antal.	Medeltal af hvarje postspar- bankskontors område i kva- dratkilometer.	Antalet invå- nare fördeladt på hvarje post- sparbankskontor.
1884	1,575	274,93	2,949
1889	1,888	229,35	2,529
1894	2,192	200,16	2,223
1890	2,549	175,76	2,000
1904	2,935	149,49	1,792
1906	3,064	143,20	1,742
1907	3,125	140,40	1,700
(approximativt)			

B. *Antalet och beloppet af insättningar och uttagningar verkställda under nedannämnda år samt under hela tidsperioden 1884—1907.*

	Insättningar.		Uttagningar.		
	Antal	Belopp	Antal	Belopp	
		kronor		kronor	öre
1884	238,338	1,095,683	12,560	282,418	86
1889	239,013	5,718,851	44,737	2,101,964	51
1894	405,685	11,659,013	94,165	6,294,829	62
1899	576,853	15,802,010	178,381	21,934,295	99
1904	560,345	12,135,681	143,387	13,078,751	—
1906	597,958	12,294,019	151,848	14,703,462	76
1907	606,640	11,800,899	160,885	16,966,960	63
1884—1907	10,076,033	247,418,988	2,569,130	223,597,028	99
		räntor 27,142,385			

C. *Antal delägare och deras behållning vid slutet af hvart och ett af nedanstående år.*

	Antalet kvarstående delägare.	Behållning.	
		Kronor	öre
1884	79,513	827,641	10
1889	202,520	8,482,667	57
1894	367,337	29,681,630	11
1899	556,544	59,934,156	29
1904	570,203	55,410,004	32
1906	569,155	54,097,705	36
1907	581,298	50,000,000	—
		(approximativt)	

D. *Antal sparmärkesförsäljningsställen samt värdet af försålda sparmärken, hvart och ett lydande å 10 öre, under hvart och ett af nedanstående år äfvensom under hela tidsperioden 1884—1907.*

	Sparmärkesförsäljningsställen nas antal.	Värdet af försålda sparmärken.	
		Kronor	öre
1884	3,116	155,867	60
1889	4,146	81,779	60
1894	4,209	102,499	40
1899	4,283	63,025	—
1904	4,598	130,360	60
1906	4,882	130,319	30
1907	5,164	132,315	30
1884—1907	— —	2,455,441	40

E. *Det finansiella resultatet af postsparbankens verksamhet under hvar och ett af nedanstående år.*

	Ränte- med flera inkomster.		Delägar- räntor.		Öfverskott.		Aflöningar, om- kostnader och afkortningar.		Vinst (+) Förlust (—)	
	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre
1884	19,891	02	14,376	96	5,514	06	84,661	05	—	79,146 99
1889	273,930	47	215,037	46	58,893	01	74,508	91	—	15,615 90
1894	1,073,834	25	909,914	27	163,919	98	114,117	26	+	49,802 72
1899	2,441,620	57	2,047,554	88	394,065	69	241,116	51	+	152,949 18*
1904	2,206,398	15	1,896,737	30	309,660	85	290,324	79	+	19,336 06
1906	2,197,084	31	1,884,567	52	312,516	79	286,085	07	+	26,431 72
1907	2,131,000	—	1,816,000	—	315,000	—	288,794	12	+	26,000 —
	(approximativt)		(approximativt)		(approximativt)		(approximativt)			

F. *Sammanlagda beloppet och beskaffenheten af de fonder postsparbanksstyrelsen haft att under nedanstående år förvalta.*

	Värdet af obligationer.		Utlämnade kommun- och inteckningslån.		I banker innestående.		Summa.	
	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre	Kronor	öre
1884	832,555	—	—	—	52,643	27	885,198	27
1889	6,648,058	05	1,753,048	12	56,795	73	8,457,901	90
1894	25,275,708	92	4,250,488	39	511,052	21	30,037,249	52
1899	47,425,653	98	15,834,921	60	313,236	85	63,573,812	43
1904	39,910,694	91	14,827,974	97	2,542,787	57	57,281,457	45
1906	39,233,927	31	13,907,692	88	3,012,866	17	56,134,486	36
1907	39,171,955	05	14,844,085	50	1,044,011	72	55,060,052	27

*) Inlåningsräntan, som under åren 1884—1896 utgjorde 3,6 %, utgick under tiden 1 januari 1897—30 juni 1899 med 3,3 %, hvilket förklarar de jämförelsevis höga vinstbeloppen under hvar och ett af åren 1897, 1898 och 1899.

G. *Antal och belopp af de genom postsparbanken förmedlade inbetalningarna och utbetalningarna för riksförsäkringsanstaltens räkning under hvar och ett af nedanstående år.*

	Inbetalningar.			Utbetalningar.		
	Antal.	Belopp.		Antal.	Belopp.	
		Kronor	öre		Kronor	öre
1903	1,627	311,025	49	669	11,914	25
1904	2,289	545,282	22	2,570	53,846	52
1905	3,183	686,241	11	5,040	105,441	39
1906	3,923	733,956	40	7,759	178,142	17
1907	5,339	903,937	70	11,460	258,833	95

H. *Antalet nytillkomna delägare i barnmorskornas pensionsanstalt samt beloppet af delägarinsatser och delägarne tillkommande statsbidrag under nedanstående år.*

	Antalet nytillkomna delägare.	Insatser Kronor	Statsbidrag Kronor.
1905	469	9,851:—	8,940:—
1906	433	22,108:—	19,125:—
1907	168	24,943:—	22,050:—

(Approximativt)

Om än den direkta beröringen mellan allmänheten och postsparbanken hufvudsakligen äger rum vid postsparbankskontoren, tillhör det dock postsparbanksstyrelsen att leda, ordna och kontrollera hvarje särskild rörelse inom den vidlyftiga mekanismen. Tydligt är, att en afsevärd arbetsbörda därigenom åligger styrelsen och dess personal. För

att belysa omfånget och beskaffenheten af denna arbetsbörda, torde här få redogöras för postsparbanksstyrelsens verksamhet under 1907, i den mån densamma kan tydliggöras af siffror.

Antalet inkomna mål, antecknade i diariet, utgjorde nyssnämnda år 10,045.

År 1894, med hvilket år nuvarande lönestat i hufvudsak börjat tillämpas, uppgick motsvarande tal till 5,735 och år 1884, bankens första verksamhetsår, till 1,797.

De nu omnämnda målen utgöra dock allenast en liten del af de hos styrelsen förekommande ärenden. Det ojämförligt största antalet ärenden, som förekommer till handläggning, men som ej intages i diariet, utan särskildt förtecknas, är uppsägningar å innestående postsparbanksmedel, hvilka uppsägningar, efter det desamma granskats och införts å motboksägarnes konti i banken, föranleda antingen order om utbetalning eller ock skriftväxling för utredning af felaktigheter eller för underrättelse om afslag. Likaledes varda i särskilda liggare förtecknade, utan att i diariet intagas, erhållna uppdrag från riksförsäkringsanstalten om inkassering af försäkringspremier m. m. samt om utbetalande af sjukhjälp, begrafningshjälp ock lifräntor m. m. Dessa uppdrag föranleda jämväl utfärdandet af inkasserings- eller utbetalningsorder till vederbörande postsparbankskontor.

Under år 1907 utgjorde antalet uppsägningar 160,885, af hvilka 4,265 föranledde en mer eller mindre ingående skriftväxling, hvarjämte under samma år förekommo 16,799 uppdrag om inkassering af försäkringsafgifter eller utbetalning af skadeersättningar.

Förutom handläggning af här uppräknade ärenden, åligger det styrelsens personal att *dels* öfvervaka att från postsparbankskontoren å fastställda tider inkomma åtskilliga redovisnings- och kontrollhandlingar, *dels* ock verkställa granskning af desamma.

Antalet af dessa handlingar öfversteg år 1907 900,000 stycken och utgjordes af:

medelsräkningar från de fullständiga postsparbankskontoren	cirka	7,560: —
sparmärkesredovisningar	»	840: —
kvittenskupongredovisningar	»	11,660: —
inventarieredovisningar	»	210: —
journaler öfver insättningar vid poststationerna minst	»	900,000: —
uppgifter från sparmärkesförsäljare	»	4,936: —

Under samma år förekommo till effektuerande följande rekvisitioner:

å förskott af sparmärken och kvittenskuponger	638
å blanketter	3,891
å effekter	852

eller tillhopa 5,381,

hvarjämte under samma tid inkommo 525 st. likvider å kapitalafbetalningar och räntor å utlämnade lån.

Till postsparbankens hufvudkassa inkommo år 1907 4,767 leveranser af medel, och verkställdes därstädes 16,179 direkta utbetalningar till allmänheten af innestående sparbanksmedel.

Under nämnda år inkommo till postsparbanksstyrelsen 200,563 motböcker för granskning och ränteanteckning, hvaraf ensamt under januari månad 56,498, samt 55,378 anmälanden om nya räkningshafvare med banken.

För hvarje dylik räkningshafvare upplägges hos styrelsen konto med banken, hvarå skeende insättningar, uppsägningar och uttagningar antecknas. Antalet dylika konti uppgick vid 1907 års utgång till 581,298 st., hvarå under året verkställdes 930,611 omsättningar (insättningar, uppsägningar och uttagningar).

A dessa konti antecknas vidare alla anmälanden om förändringar rörande äganderätten till motböckerna samt öfriga till styrelsens kännedom komma omständigheter, som äro af beskaffenhet att inverka på räkningshafvarnes förfoganderätt öfver de å vederbörande konti antecknade medlen.

Efter hvart kalenderårs utgång afslutas dessa konti, därvid de hvarje räkningshafvare för året tillkommande räntor införas.

Utom handläggning af de göromål, som finnas oförmälda uti här ofvan intagna redogörelse öfver de särskilda tjänstemännens hufvudsakliga åligganden, tillhör det personalen hos postsparbanksstyrelsen, bland annat,

att ombesörja redigeringen af de för hvarje månad utkommande cirkulär och meddelanden till postsparbankskontoren;

att upprätta och vidmakthålla register öfver de af styrelsen antagna sparmärkesförsäljarne, hvilkas antal vid 1907 års utgång uppgick till 5,164;

att till nummer och serie förteckna alla för postsparbankens, riksförsäkringsanstaltens och barnmorskornas pensionsanstalts räkning inköpta obligationer, hvilkas sammanlagda antal vid 1907 års slut utgjorde 27,036;

att för räkningshufvare med postsparbanken ombestyras inköp af räntebärande obligationer och inlösen af därtill hörande förfallna räntekuponger;

att beställa och distribuera sparmärken och kvittenskuponger äfvensom erforderliga persedlar och effekter, bland hvilka må särskildt nämnas de på senaste tiden i bruk komna och af allmänheten lifligt efterfrågade ficksparbössor för tillvaratagande af mindre penningebelopp;

att föra liggare öfver de från riks försäkringsanstalten emottagna uppdrag rörande inkassering af försäkringsavgifter och utbetalande af beslutade lifräntor och andra skadeersättningar samt öfver resultatet af dessa uppdrag kvartalsvis upprätta och till anstalten aflämna redogörelser;

att från statskontoret rekvirera de delägarne i barnmorskornas pensionsanstalt tillkommande statsbidrag samt fördela desamma å de särskilda delägarne i anstalten, hvilkas antal vid 1907 års slut uppgick till 1,071; samt

att likaledes å dessa delägare fördela en hvar tillkommande andel af uppkomna arfsvinster äfvensom af upplupna räntor å anstaltens insättnings- och besparingsfond.

Vid beräkning af antalet af de från postsparbanksstyrelsen utgående expeditioner under år 1907 har detsamma, enligt registraturet, befunnits utgöra 6,986. Därtill komma, förutom 191,800 order om utbetalande af postsparbanks- och riks försäkringsmedel samt inkassering af försäkringsavgifter, *dels* i registraturet ej intagna svarsskrifvelser å ingångna förfrågningar, *dels ock* aflåtna meddelanden till postsparbankskontoren för vinnande af utredning i anledning af befintliga felaktigheter i dessas räkenskaper. Antalet dylika svarsskrifvelser och meddelanden kan ej tillnärmelsevis uppgifvas.

Pensions-
göromålens
handlägg-
ning.

Därest, såsom redan blifvit öfverenskommet mellan postsparbanksstyrelsen och direktionen för arméns pensionskassa, och jämväl af senast församlade fullmäktige för delägarne i civilstatens pensionsinrättning beslutats rörande civilstatens änke- och pupillkassa, postsparbanken kommer att anlitas för utbetalande af från dessa kassor utgående pensioner till i landsorten boende pensionstagare, torde postsparbanksstyrelsens arbetsbörda komma att ännu ytterligare ökas.

Enligt ofvannämnda öfverenskommelse borde nämligen, senast tio dagar före den dag då utbetalning af pensionerna tidigast vore medgifven, af vederbörande direktioner till styrelsen levereras de för

pensioneringen erforderliga medlen, hvilka därefter genom styrelsens försorg insattes i postsparbanken, fördelade på de särskilda pensionärerna. Från styrelsen skulle därefter utfärdas order till vederbörande postsparbankskontor, hvilka sedermera hade att vid efterfrågan verkställa utbetalning af pensionsbeloppen på samma sätt som äger rum i fråga om uppsagda postsparbanksmedel.

Hos postsparbanksstyrelsen komme att för ändamålet upprättas pensionsliggare, upptagande de särskilda pensionsinsättningarna, hvarjämte för hvarje kvartal afräkningar mellan styrelsen och vederbörande pensionskassor borde äga rum.

Såsom här ofvan erinrats, uttalades af 1894 års riksdag den åsikt, att med fastställelse af utgiftsstat för postsparbanken tillsvidare borde anstå, till dess tillräcklig erfarenhet vunnits för bedömande af den inverkan åtskilliga då nyutfärdade författningar medfört eller komme att medföra för postsparbanken.

Kommitterades hemställa.

Sedan dess har en tidrymd af närmare fjorton år förflutit, under hvilken dessa författningar, hvilka rörde postsparbankens anlitande för förvaltning af fångars besparade arbetspremier, af innehållna aflöningsmedel för manskap vid armén samt af viss del af beväringssmanskapets dagaflöningsmedel, ej blott tillämpats utan, hvad beträffar den sistnämnda författningen, redan upphört att tillämpas. Under tiden har bankens verksamhet i afsevärd grad tilltagit. Medan under år 1893 insättningarnas och uttagningarnas antal utgjorde tillhoppa 407,948, uppgick år 1907 sammanlagda antalet dylika omsättningar till 767,525; och under det att delägarnes tillgodohafvande hos banken vid utgången af förstnämnda år belöpte sig till 23,471,474 kronor 72 öre, fördeladt på 325,498 motböcker, utgjorde vid 1907 års utgång bankens skuld till delägarne omkring 50 miljoner kronor, fördelad på 581,298 motböcker. Under dessa fjorton år har, enligt hvad ofvan omförmäls, postsparbankens verksamhet utvidgats genom öfvertagande af bestyret med uppbörd, utbetalning och förvaltning af medel för riksförsäkringsanstalten och barnmorskornas pensionsanstalt, hvilkas fonder vid 1907 års utgång uppgick till omkring 3 miljoner kronor. Att en statens institution, som, förutom annat, har till uppgift att förvalta så pass anseuiga fonder, ej längre bör vara provisoriskt ordnad utan erhålla

Nödvändigheten af postsparbankens uppförande på ordinarie stat.

de mera fasta former, som genom institutionens öfverflyttning på ordinarie stat kunna beredas, synes kommitterade påtagligt.

Visserligen skulle kunna anmärkas, att under den tid, som förflutit efter det Riksdagen, uti underdånig skrifvelse den 7 april 1894, anmält, att frågan om en definitiv utgiftsstat för postsparbanken ej vunnit Riksdagens bifall, det tillhört postsparbanksstyrelsen att göra förnyad underdånig framställning i ämnet. Men styrelsens dröjsmål med afgifvande af dylik framställning torde vinna förklaring däraf att, enär Riksdagen, uti nyssberörda underdåniga skrifvelse, såsom anledning, bland annat, till sitt beslut om uppskof med fastställelse af stat för postsparbanken angifvit, att därigenom vunnnes, att frågan om reglering af pensionsväsendet under tiden kunde hinna lösas och sålunda de nya grundsatser, som i detta ämne tilläfventyrs blefve antagna, kunde tillämpas vid bestämmandet af tjänstemännens rätt till pension, postsparbanksstyrelsen torde hafva ansett, att någon utsikt till framgång för en förnyad framställning i ämnet ej förefunnits, förrän frågan om ordnandet af det civila pensionsväsendet blifvit slutligen afgjord.

Sedan emellertid numera den 11 oktober 1907 utfärdats lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension, torde jämväl denna af Riksdagen uppgifna anledning till uppskof med behandling af frågan om fastställelse af utgiftsstat för postsparbanken vara undanröjd.

Olägenheter
af det nuva-
rande till-
ståndet.

En omständighet, som torde tala därför, att denna fråga bringas till slutlig behandling samtidigt med eller, om möjligt, före det förslag beträffande lönereglering för generalpoststyrelsen samt tjänstemännen vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar, som den 28 november 1907 till herr statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet afgifvits af den enligt nådigt bemyndigande tillsatta kommission, hafva kommitterade trott sig finna uti ett i kommissionens betänkande i ämnet befintligt uttalande och därpå af kommissionen grundad hemställan.

Under eriuran därom att vid åtskilliga tillfällen vissa af byråchefs befattningarna i generalpoststyrelsen, och i succession därefter åtskilliga andra befattningar, under långa tider uppehållits på förordnande, hvilket förhållande, enligt kommissionens mening, innebure en allvarsam olägenhet för arbetet inom generalpoststyrelsen, har kommissionen särskildt fäst sig därvid, att, sedan Kungl. Maj:t, jämlikt kungl. brefvet den 27 juli 1883, förordnat en hos generalpoststyrelsen anställd tjänsteman att från och med den 15 augusti samma år till årets slut såsom byråchef hos generalpoststyrelsen vara föredragande för ärenden

rörande postsparbanken samt detta förordnande genom nådigt beslut den 7 december 1883 utsträckts att gälla från och med 1884 års början tills vidare, Kungl. Maj:t den 24 september 1886 utnämnt och förordnat nämnde tjänsteman till byråchef hos generalpoststyrelsen, därvid Kungl. Maj:t emellertid förklarar, att denna utnämning icke verkade rubbning i ofvanberörda förordnande af den 7 december 1883. Då det ordinarie byråchefsämbete i generalpoststyrelsen, till hvars innehafvare föredraganden i postsparbanksärenden sålunda utnämnts, allt sedan dess uppehållits på förordnande af andra personer, hvilket ock haft till följd fortgående förordnanden i succession å befattningar i lägre grader hos generalpoststyrelsen, har kommissionen hemställt, att åtgärder måtte vidtagas, på det att chefen för postsparbanksbyrån icke må vidare kvarstå å generalpoststyrelsens stat.

De aflöningsbelopp, som på grund af 1883 års riksdags beslut, af Kungl. Maj:t tillerkänts den hos postsparbanksstyrelsen anställda »ordinarie» personal, stå visserligen i nära öfverensstämmelse med de aflöningar, som tillkomma personalen i andra ännu ej reglerade centrala ämbetsverk; och de förmåner beträffande ålderstillägg, dyrtidstillägg och kostnadsfri semester, som tillgodokomma nämnda personal hos postsparbanksstyrelsen, åtnjutas efter samma grunder, som gälla för personalen inom de centrala ämbetsverken. Det torde emellertid vara förklarligt, om det provisoriska tillstånd, hvaruti postsparbanksstyrelsen ännu befinner sig och den mindre säkra ställning styrelsens personal på grund däraf intager, skulle hos denna personal alstra känslor af missmod och nedslagenhet, i synnerhet som denna tillfälliga anställning och den omständigheten, att aflöningsbeloppen för personalen ej blifvit af Riksdagen bestämd, ej mindre torde lägga hinder i vägen för personalen att komma i åtnjutande af pension af statsmedel, än äfven förmena densamma att vinna delägarerätt för hustru och barn i någon af staten understödd änke- och pupillkassa. Att dessa omständigheter äro af beskaffenhet att menligt inverka på arbetet inom styrelsen äfvensom att förminska utsikterna för styrelsen att för framtiden på lämpligt sätt rekrytera personalen hos styrelsen, torde ligga i öppen dag. Äfven af nu angifna skäl synes det kommitterade att frågan om fastställande af definitiv lönestat för postsparbanksstyrelsen bör, så snart ske kan, bringas till lösning.

Förändringar
af organisa-
tionen.

Enligt det kommitterade gifna uppdrag, åligger det dem att, jämte afgifvande af yttrande och förslag beträffande lönerreglering för postsparbanksstyrelsen, taga under öfvervägande, bland annat, huruvida några förändringar af postsparbankens organisation äro af behovet påkallade.

Styrelsen för postsparbanken utgöres, jämlikt § 21 mom. 1 af kungl. förordningen den 22 juni 1883, angående en postsparbank för riket, sådant detta mom. lyder, enligt kungl. kungörelsen den 4 juli 1902, af generalpostdirektören såsom ordförande och fyra ledamöter, däribland chefen för postsparbanksbyrån såsom föredragande ledamot.

Generalpostdirektörens ställning inom postsparbanksstyrelsen är en nödvändig följd af den intima förbindelse, som förefinnes mellan postverket och postsparbanken och som betingas däraf att beröringen mellan postsparbanken och allmänheten hufvudsakligen äger rum genom postverkets organ, postanstalterna, i dessas egenskap af postsparbankskontor. Med postsparbankens alltmera stegrade utveckling och ökade omfattning inom särskilda verksamhetsområden kommer gifvetvis generalpostdirektörens förenämnda ställning att vinna ännu större betydelse. Redan nu åligger det generalpostdirektören att deltaga eller besluta i afgörandet af ett högst afsevärdt antal ärenden, som förekomma till handläggning inom postsparbanksstyrelsen. Sålunda behandlades under år 1907 af styrelsen i plenum, hvarest generalpostdirektören fungerar såsom ordförande, 1,139 ärenden, och antalet ärenden, som af generalpostdirektören ensam afgjordes efter föredragning af chefen för postsparbanksbyrån, uppgick under samma år till 1,228, af hvilka ett ej ringa antal rörde fel eller försummelser af posttjänstemän vid handläggning af göromål tillhörande postsparbanken eller riksförsäkringsanstalten.

Chefen för
postspar-
banksbyrån.

Alla öfriga till postsparbanksstyrelsen hörande ärenden afgöras af chefen för postsparbanksbyrån allena. Under sådana förhållanden är det tydligt, att i sammanhang med postsparbanksrörelsens utveckling arbetsbördan för denne tagit en högst betydande omfattning och blifvit alltför betungande för att i längden kunna af honom ensam utföras. I detta afseende torde, såsom i någon mån belysande, få meddelas en öfversikt öfver antalet till postsparbanksstyrelsen inkomna diarieförda mål under de senaste fjorton åren, eller sedan den tidpunkt då, enligt hvad ofvan omförmälts, flertalet af befattningarna hos styrelsen tillkommit:

År.	Antal diarie- förda mål.	År.	Antal diarie- förda mål.
1894	5,735	1901	10,008
1895	7,900	1902	9,660
1896	8,367	1903	9,110
1897	9,071	1904	9,647
1898	10,816	1905	10,591
1899	12,375	1906	10,469
1900	10,412	1907	10,045

Antalet diariesförda mål, som under år 1899 nådde sin höjdpunkt, har, på grund däraf att åtskilliga grupper af mål därefter uteslutits ur diariet och särskildt förtecknats, sedermera under de senare åren hållit sig till omkring 10,000 för år, hvilka samtliga mål antingen afgjorts af chefen för postsparbanksbyrån allena eller ock af honom föredragits inför generalpostdirektören eller i styrelsen.

Utöfver handläggning af dylika diariesförda mål har chefen jämväl att besluta i ärenden, som föranledas af felaktigheter beträffande inkomna uppsägningshandlingar, hvilka ärenden icke diariesföras utan särskildt förtecknas. Antalet dylika ärenden uppgick under år 1907 till 4,265.

Åtskilliga af nu omhandlade ärenden äro visserligen af enkel natur, men med mängden af dem och den oftast brådskande beskaffenheten beträffande särskildt de ärenden, som afse utbekommande af innesående medel, torde lätteligen kunna uppstå fara därför att chefs tid ej räcker till för ostördt bearbetande af de större uppgifter i fråga om verkets utveckling, för hvilkas utförande hans ställning inom förvaltningen väl torde vara afsedd. Kommitterade finna sålunda högst angeläget att sådana anordningar vidtagas, hvarigenom chefen för postsparbanksbyrån befrias från åtminstone omedelbar handläggning af en mängd hos postsparbanksstyrelsen förekommande mindre viktiga ärenden.

Den utväg, som af den för omorganisation af generalpoststyrelsen tillsatta kommission föreslagits beträffande öfverflyttning till postverkets mellanmyndigheter — distriktscheferna — af afgörandet af en del af de ärenden, som nu belasta generalpoststyrelsens diaries och föredragningslistor, kan emellertid ej anlitas i fråga om de ärenden, som förekomma

Decentra-
lisation
inom post-
sparbanks-
styrelsen.

till behandling och afgörande hos postsparbanksstyrelsen. Postsparbankens motböcker gälla nämligen öfver hela riket, hvarigenom insättning, uppsägning och uttagning kan försiggå å samma motbok vid hvilken som helst postanstalt, hvarest postsparbanksrörelse finnes. En sådan anordning, som tvifvelsutan medför oskattbara fördelar för den allmänhet, som begagnar sig af postsparbanken, gör det emellertid nödigt att bokföring af alla transaktioner mellan banken och allmänheten äfvensom revision af de räkenskaper, hvori dessa transaktioner redovisas, sker å ett och samma ställe, postsparbanksstyrelsen. De ärenden af löpande natur, som förekomma till behandling hos styrelsen, afse till ojämförligt största delen allmänhetens mellanhafvanden med banken på grund af dessa transaktioner.

Ej heller kan någon del af det bestyr, som åligger postsparbanken såsom kommissionär för riks försäkringsanstalten och barnmorskornas pensionsanstalt öfverflyttas på någon postal myndighet. De uppdrag, som föranledas af detta kommissionärskap, redovisas nämligen i samma räkenskaper, som upptaga allmänhetens transaktioner med postsparbanken och som, enligt hvad ofvan nämnts, måste ingå till postsparbanksstyrelsen.

För åstadkommande af den lättnad i arbetsbördan för chefen för postsparbanksbyrån, som kommitterade anse vara högligen erforderlig, torde sålunda ej annan utväg stå till buds än att de biträdande tjänstemännen hos postsparbanksstyrelsen erhålla befogenhet att i en del ärenden själfständigt besluta eller på eget ansvar vidtaga de åtgärder, som af omständigheterna påkallas. En sådan anordning har redan vunnit tillämpning inom telegrafstyrelsen och jämväl ifrågasatts af kommissionen för afgifvande af förslag om ändrad organisation af generalpoststyrelsen beträffande en del af ärendena hos samma styrelse. De skäl, som af nyssnämnda kommission härför anförts i dess i ärendet afgifna betänkande, synas kommitterade högst beaktansvärda; och då hvad kommissionen i betänkandet jämväl uttalat rörande beskaffenheten af de till generalpoststyrelsen inkommande ärenden, eller att en stor mängd af dem kan fördelas på ett fåtal grupper med likartade ärenden inom hvarje grupp, äfven gäller i kanske ännu större utsträckning i fråga om de ärenden, som förekomma till behandling inom postsparbanksstyrelsen, tveka kommitterade icke att beträffande sistnämnda ärenden föreslå en dylik decentralisation.

Förändrad
benämning
å chefen
för post-
sparbanks-
byrån.

Enligt § 1 af nådiga instruktionen för generalpoststyrelsen den 4 juni 1886, utgjordes nämnda styrelse af generalpostdirektören, såsom

chef för postverket, och af fem ledamöter, af hvilka fyra voro chefer, hvar och en för de byråer, som ägde att handlägga de till den egentliga postförvaltningen hörande göromål, samt en ledamot var föredragande för ärenden rörande postsparbanken. För att skilja den byrå, öfver hvilken sistnämnde ledamot utöfvade chefskap, från öfriga byråer inom generalpoststyrelsen benämndes denna byrå postsparbanksbyrån. Sedan, jämlikt § 28 af nu gällande nådiga instruktion för generalpoststyrelsen den 31 oktober 1902, föredraganden för ärenden rörande postsparbanken ej vidare är ledamot af generalpoststyrelsen, synes det mindre lämpligt att fortfarande bibehålla benämningarna postsparbanksbyrån och chefen för postsparbanksbyrån. Denne befattningshafvare intager en ställning i det närmaste motsvarande verkställande direktörens i en bolagsaffärs styrelse, och hemställa därför kommitterade, att han i staten upptages under benämningen öfverdirektör och chef för postsparbanken. Därest detta förslag bifalles, lärers blifva nödigt att i kungl. förordningen den 22 juni 1883, § 21 mom. 1, angående postsparbanksstyrelsens sammansättning, utbyta orden »chefen för postsparbanksbyrån» mot »chefen för postsparbanken».

På grund af bestämmelse i nyssnämnda förordning utser Kungl. Maj:t en af de öfriga ledamöterna i postsparbanksstyrelsen. Uti sitt anförande till statsrådsprotokollet den 22 december 1893 vid underdånig föredragning af postsparbanksstyrelsens förslag till utgiftsstat för postsparbanken erinrade herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet därom att någon tidsbegränsning för nämnda förordnande icke funnes i författningen stadgad. I öfverensstämmelse med det förfarande, som iakttoges i åtskilliga andra fall, där Kungl. Maj:t förordnade ledamot i styrelser för allmänna inrättningar, hemställde herr statsrådet om fastställandet i författningen af en sådan begränsning af förordnandet, att detsamma beständes till tre år.

I sammanhang med aflåtande af den nådiga propositionen, angående utgiftsstat för postsparbanken, föreslog ock Kungl. Maj:t Riksdagen att besluta, bland annat, en ändring af § 21 mom. 1 af förordningen den 22 juni 1883, på sätt af föredragande departementschefen hemställts.

Uti sin underdåniga skrifvelse den 7 april 1894, angående statsförslaget, tillkännagaf emellertid Riksdagen, att, enär nämnda förslag ej af Riksdagen bifallits, Riksdagen ock saknat anledning att närmare inlåta sig på Kungl. Maj:ts öfriga i propositionen förekommande framställningar, hvilka, enligt Riksdagens mening, borde åtfölja hufvudfrågan, statsförslaget.

Den af Kungl. Maj:t särskildt förordnade ledamoten i postsparbanksstyrelsen.

Om hvad sålunda i denna sak förekommit hafva kommitterade trott sig böra erinra för den åtgärd, som däraf må anses böra föranledas.

Arbets-
metoderna
inom post-
sparbanks-
styrelsen.

I fråga om arbetssättet inom postsparbanksstyrelsen i andra hänseenden än beträffande ärendenas föredragning och afgörande torde, i stort sedt, någon ytterligare förenkling än den redan befintliga ej kunna genomföras. Samtliga till styrelsen inkomna mål, som äro af beskaffenhet att böra diarieföras, upptagas i ett enda diarium. Såsom här ofvan redan blifvit anfördt, upptages emellertid ej i diariet en stor mängd till styrelsen inkomna handlingar, såsom redovisningar af olika slag, uppsägningar, åtskilliga rekvisitioner m. m., hvilka handlingar särskildt förtecknas. Möjligen kunde ett liknande förfaringssätt jämväl tillämpas beträffande åtskilliga andra handlingar, exempelvis rekvisitioner å medelsförskott m. m.

Expeditionen af styrelsens beslut sker redan nu dels genom akt-påskrifter dels ock genom användande af tryckta formulär för regelbundet återkommande ärenden af enahanda natur, och affattningen af de utgående skrivelserna sker också i enklaste form. Mängden af inkommande ärenden och den oftast brådskande beskaffenheten af det stora flertalet däraf medgifver nämligen i allmänhet ej att åt den formella affattningen af dylika skrivelser ägna någon längre tid eller därå nedlägga något vidlyftigare arbete utöfver det sakliga. Skulle, såsom här ofvan föreslagits, biträdande tjänstemän erhålla befogenhet att själfständigt fatta beslut i mindre viktiga ärenden, torde expeditionen af dessa beslut, där skriftväxling kräfves, böra ske genom kortfattade meddelanden från de respektive tjänstemännen.

Såsom i ett och annat ämbetsverk redan lärers praktiseras, torde, då från enskilda personer till styrelsen inkomma förfrågningar eller framställningar, hvarå svar icke genast kan meddelas, vederbörande genom tryckta kort underrättas angående mottagandet af dylik förfrågan eller framställning.

Rekrytering
af post-
sparbanks-
styrelsens
personal.

Då kommitterade här ofvan hemställt om vidtagande af sådana åtgärder för ärendenas behandling och afgörande inom styrelsen, att åt de biträdande tjänstemännen därstädes måtte få meddelas befogenhet att själfständigt afgöra och besluta i vissa af dessa ärenden, hafva kommitterade utgått från den förutsättning, att personalen hos styrelsen besitter den kompetens, som gör den kvalificerad för dylik uppgift. Frågan om decentralisation inom postsparbanksstyrelsen sammanhänger förden skull på det intimaste med sättet för rekrytering af styrelsens personal.

Beträffande till en början rekrytering af den manliga tjänstemannapersonalen hos postsparbanksstyrelsen är, i § 8 af de i nämnda skrifvelsen till styrelsen den 4 juli 1902 meddelade föreskrifter i fråga om sättet och ordningen för handläggning och afgörande af de hos postsparbankens styrelse förekommande ärenden, stadgadt, att såsom e. o. tjänsteman hos styrelsen må anställas sökande, hvilken aflagt examen till Kungl. Maj:ts kansli eller till rättegångsverken eller ock åtminstone mogenhetsexamen vid högre allmänt läroverk.

Om äfven gifvetvis för innehafvare af befattning såsom juridiskt ombud för postsparbanksstyrelsen måste krävas sådana insikter, som ådagaläggas genom examen, berättigande till inträde i rättegångsverken, anse dock kommitterade att för utförande af arbetet å öfriga befattningar nödvändigtvis ej krävas insikter, ådagalagda genom akademisk examen, ej ens genom studentexamen.

En stor del af de ärenden, som förekomma till behandling hos styrelsen, är af jämförelsevis enkel natur, och de göromål, som där utföras, bestå hufvudsakligen af bokförings-, boksluts- och granskningsarbeten. Bokförings- och bokslutsgöromålen hos postsparbanksstyrelsen äro ungefärligen af samma art som de, hvilka förekomma i andra banker, medan granskningsarbetet hufvudsakligast omfattar revision af postanstalternas postsparbanksräkenskaper.

Enligt gällande reglemente för riksbanken kan till e. o. tjänsteman där antagas den, som a) undergått godkänd afgangsexamen från högre allmänt läroverk, eller b) aflagt godkänd realskolexamen samt därefter genomgått nöjaktig kurs i handelsinstitut, handelsskola eller därmed jämförlig bildningsanstalt eller ock c) på annat sätt ådagalagt erforderliga kunskaper för riksbankens tjänst. I fråga om anställning såsom e. o. tjänsteman hos generalpoststyrelsen har ofvan omnämnda kommission för afgifvande af förslag om förändrad organisation af nämnda styrelse m. m. i sitt betänkande uttalat den åsikt, att beträffande dylik tjänsteman skulle i regel fordras enahanda postala utbildning som beträffande tjänstemännen vid postverkets distrikts- och lokal-förvaltningarna, d. v. s. genomgången godkänd postelevkurs.

Då det, å ena sidan, torde vara behöfligt för en tjänsteman hos postsparbanksstyrelsen att äga åtminstone elementära insikter i handläggning af bankgöromål, men, å andra sidan, lika angeläget är, att han visat sig hafva vid postkontor praktiskt handlagt där förekommande postsparbanksgöromål, synes det kommitterade böra för postsparbanksstyrelsens tjänstemän i regel fordras enahanda kompetens som den, hvilken, enligt hvad här ofvan omförmäles, föreslagits beträffande generalpost-

styrelsens tjänstemän i allmänhet, med därutöfver genomgången nöjaktig kurs i handelsinstitut, handelsskola eller därmed jämförlig bildningsanstalt.

Då det emellertid någon gång skulle kunna vara önskvärdt att vid postsparbanksstyrelsen fästa person, som antingen icke innehade postal utbildning eller ock icke genomgått handelsinstitut, handelsskola e d., torde det få ankomma på styrelsen att, i likhet med hvad äger rum vid rekrytering af riksbankens personal, till e. o. tjänsteman hos styrelsen antaga jämväl person, som på annat än nu nämndt sätt ådaga-lagt erforderliga kunskaper för anställning hos styrelsen.

För anställning såsom kvinnligt biträde hos postsparbanksstyrelsen gäller numera, att sökandens lefnadsålder ej öfverstiger 25 år samt att hon antingen aflagt afgangsexamen från högre läroverk för flickor, 8 klasser, med åtminstone vitsordet godkänd i svenska språket och matematik samt därjämte genomgått handelsskola eller kurs i bokhålleri med minst godkända insikter i bokhålleri, handelskorrespondens och allmänna kontorsgöromål, eller ock aflagt realskolexamen med minst vitsordet godkänd i svenska språket och matematik; styrelsen dock obetaget att medgifva undantag från dessa fordringar.

Den allmänbildning dessa biträden sålunda innehafva i förening med den speciella utbildning, som af dem kräfves, synes vara afpassad för de göromål, som af dem i regel bestridas och för hvilkas utförande någon ingående kännedom om postsparbanksgöromålens handläggning å postsparbankskontor ej heller torde vara erforderlig.

Förflyttning
af tjänstemän
mellan sty-
relsen och
postverkets
lokalförvalt-
ningar.

Med betonande af angelägenheten däraf att en liflig växelverkan åstadkommes mellan postverkets centralförvaltning — generalpoststyrelsen — å ena sidan och postverkets distrikts- och lokalförvaltningar å andra sidan, har kommissionen angående ändrad organisation af generalpoststyrelsen och därunder lydande förvaltningar m. m. föreslagit att, oftare än hvad hittills skett, förflyttning må äga rum af tjänstemän mellan generalpoststyrelsen och underlydande förvaltningar.

Under den tid postsparbanken varit i verksamhet har någon förflyttning ej skett af tjänstemän mellan postsparbanksstyrelsen och postverkets distrikts- och lokalförvaltningar. Men kommitterade hålla före, att postsparbanken skulle beredas beaktansvärda fördelar, därest en dylik växelverkan jämväl kunde åvägbringas mellan styrelsen och dessa förvaltningar. Den praktiska erfarenhet, som förvärfvas under tjänstgöring särskildt vid postverkets lokalförvaltningar, hvarest förbindelsen mellan postsparbanksstyrelsen och allmänheten hufvudsakligen äger rum, skulle gifvetvis vara af värde vid utförandet af arbetet inom samma styrelse,

och å andra sidan skulle den vidare syn på förhållandena och den närmare inblick i verksamheten inom postsparbankens centralförvaltning, som af en där anställd tjänsteman vinnes, kunna, om dylik tjänsteman placeras till tjänstgöring å postkontor, hafva sin betydelse jämväl vid postsparbanksärendenas handläggning därstädes.

För de »ordinarie» tjänstemännen inom postsparbanksstyrelsen är arbetstiden å tjänsterummet bestämd till fem timmar hvarje söckendag, men denna arbetstid kan därutöfver utsträckas, när sådant erfordras af göromålsens mängd eller beskaffenhet. Beträffande chefen för postsparbanksbyrån är någon bestämmelse i dylikt afseende ej meddelad. Något mera väsentligt arbete kan nämligen ej af honom utföras på tjänsterummet, där besök af allmänheten samt öfverläggningar med eller framställningar af tjänstemännen ständigt verka störande. Det honom åliggande arbete måste således, åtminstone hvad beträffar sådant af större vikt eller omfattning, förläggas till hemmet. I stort sedt torde därför den dagliga arbetstiden för chefen betydligt öfverstiga nyssnämnda fem timmar.

Arbetstiden
i postspar-
bankssty-
relsen.

Under det att för de hos postsparbanksstyrelsen anställda amanuenser gäller en arbetstid på tjänsterummet af fyra timmar för söckendag, är den obligatoriska arbetstiden för de kvinnliga extra biträdena bestämd till sex timmar hvarje söckendag — uti hvilken tid ingår en half timmes rast för intagande af frukost — hvartill fakultativt kommer arbete å öfvertid om minst en timme hvarje söckendag, för hvilket arbete särskild ersättning utgår. Af de hos styrelsen för närvarande anställda 71 kvinnliga extra biträden eller deras vikarier begagna sig 54 af rättigheten till tjänstgöring dagligen en timme å öfvertid. I stort sedt utgör således tjänstgöringstiden för de kvinnliga extra biträdena redan nu 6 $\frac{1}{2}$ effektiva arbetstimmar för söckendag.

Om det än torde vara tvifvel underkastadt, huruvida vid utförandet under en arbetstid af sju timmar i följd af ett enformigt dag för dag lika arbete produkten af dylikt arbete under den sista timmen äger samma värde som arbetsprestationen under hvar och en af de öfriga timmarne, anse dock kommitterade, vid det förhållande att största delen af den kvinnliga personalen hos styrelsen redan nu är å tjänsterummet tillstädes i det närmaste sju timmar samt att vid de löneregleringar, som under år 1907 ägt rum beträffande åtskilliga ämbetsverk, de nya löneförmånernas åtnjutande gjorts beroende af utsträckning af arbetstiden, i vissa ämbetsverk till 6 och i andra till 7 timmar hvarje söckendag, befattningshafvarne hos postsparbanksstyrelsen böra tillförbindas att, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller

för särskilda fall efter pröfning medgifvas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sju effektiva timmar hvarje söckendag eller samma arbetstid som blifvit för befattningshafvare hos generalpoststyrelsen föreslagen af den för omorganisation af nämnda styrelse tillsatta kommission.

Arbetsfördelningen inom postsparbanksstyrelsen.

Af här ofvan lämnade redogörelse rörande nuvarande tjänstepersonal hos postsparbanksstyrelsen inhämtas, att denna personal för närvarande utgöres af — förutom chefen för postsparbanksbyrån — 1 kamrerare och sekreterare, 1 kassör, 1 registrator, 1 aktuarie, 4 revisorer och bokhållare, 1 förste vaktmästare, 2 vaktmästare, 6 amanuenser, 71 kvinnliga extra biträden, 5 extra vaktmästare samt 140 tillfälliga biträden.

På grund af den arbetsfördelning, som äger rum mellan dessa tjänstemän, lyda under *kamreraren och sekreteraren*: kansli- och renskrifningsafdelningen, hvarå äro anställda 11 kvinnliga extra biträden, under *registratorn*: registrators-, blankett- och mötboksexpeditionerna med där tjänstgörande 1 amanuens samt 8 kvinnliga extra biträden, och under *aktuarien*: bokföringsafdelningen med därå anställda 1 amanuens och 44 kvinnliga extra biträden. *Kassören* handhafver hufvudkassan, hvarest äro anställda 1 amanuens och 1 kvinnligt extra biträde. Å *revisionsafdelningen* tjäntgöra 4 revisorer och bokhållare, 3 amanuenser och 7 kvinnliga extra biträden.

De tillfälliga biträdena, hvilka samtliga lyda under aktuarien, sysselsättas med utförandet af sådana göromål, hvilka antingen vid vissa tillfällen, exempelvis de första månaderna af året, förekomma i större mängd och därför ej kunna medhinnas af den mera fasta personalen, eller ock på grund af göromålens beskaffenhet måste handläggas å sådana tider, då arbetet med införandet i liggarna af insättningar och uttagningar ej försiggår. Nyssnämnda arbete utföres af den fasta personalen under den fastställda arbetstiden, kl. 9 f. m.—4 e. m., medan flertalet af de tillfälliga biträdena under eftermiddagar och aftnar ombesörjer granskning af inkomna motböcker och införande däri af räntor, uträkning af delägarne tillkommande räntor samt granskning och afslutning af delägarnes konti, allt arbeten, för hvilkas utförande förenämnda liggare måste vara tillgängliga.

Användning i stor utsträckning af extra personal inom postsparbanksstyrelsen.

Denna redogörelse angående personalen gifver vid handen, att extra och tillfälliga biträden i stor utsträckning anlitas för ombesörjande af de hos postsparbanksstyrelsen förekommande göromål. Visserligen torde ej vara möjligt att i en sådan institution som postsparbanksstyrelsen, där verksamheten tid efter annan kan fluktuera, bereda fast anställning åt alla eller ens ett flertal af dem, som utföra där förekommande göro-

mål. Men ett förhållande sådant som det nuvarande, eller att mot ett antal af 12 »ordinarie» befattningshafvare svara 222 amanuenser samt extra och tillfälliga biträden, torde ej längre kunna fortfara utan men för institutionen och sålunda jämväl för den allmänhet, som anlitar densamma.

Vid meddelandet den 18 januari 1908 af nådigt uppdrag åt kommitterade att afgifva underdånigt yttrande och förslag rörande lönerreglering för postsparbanksstyrelsen, har Kungl. Maj:t också anbefallt dessa, bland annat, att särskildt taga under öfvervägande, huruvida icke den inom postsparbanksstyrelsen anställda extra personalen borde i någon mån minskas, för att, så vidt ske kan, ersättas med ordinarie tjänst-innehafvare.

Då kommitterade gå att taga i öfvervägande det sålunda gifna uppdrag, hafva kommitterade ansett sig böra i första rummet vända sin uppmärksamhet på den grupp af de hos postsparbanksstyrelsen anställda extra befattningshafvare, som — om de tillfälliga biträdena undantagas — innefattar det stora flertalet, nämligen kvinnliga extra biträden. Af de för närvarande anställda dylika biträdena hafva fyra haft stadigvarande sysselsättning sedan år 1883, sex sedan år 1884, två sedan år 1886, tre sedan år 1888, sex sedan år 1891, en sedan år 1892, tre sedan år 1893, en sedan år 1894, nio sedan år 1895 och sex sedan år 1897, under det att återstående trettio blifvit anställda under den senaste tioårsperioden. Till följd häraf torde postsparbanksstyrelsen äga en på lång tids verksamhet grundad erfarenhet rörande kvinnliga befattningshafvares arbetsprestationer, och, enligt hvad kommitterade inhämtat, hafva de hos styrelsen anställda kvinnliga biträdena visat ambition och duglighet, särskildt vid utförandet af det i allmänhet enformiga arbete, som förekommer hos styrelsen. Vid sådant förhållande och då detta deras arbete fortgår kontinuerligt det ena året efter det andra och sålunda utgör en oeftergifflig länk i postsparbankens funktioner, skulle kommitterade ej hafva tvekat att föreslå vidtagande, redan nu, af åtgärder, hvarigenom åt samtliga hos styrelsen anställda kvinnliga extra biträden bereddes en fastare anställning än den de för närvarande innehafva.

Kvinnliga
extra bi-
träden.

Då emellertid, uti det underdåniga yttrande, som den 31 oktober 1907 afgifvits af den af Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 tillsatta lönerregleringskommittén, framställning gjorts rörande en fastare anställning för vissa biträden hos statens ämbetsverk och myndigheter, men denna fråga ännu ej blifvit af statsmakterna pröfvad, hafva kommitterade ansett sig icke böra framställa något förslag beträffande fastare anställning af samtliga hos postsparbanksstyrelsen anställda kvinnliga extra biträden.

Det vill dock synas kommitterade, som om denna fråga borde, hvad postsparbanksstyrelsen vidkommer, redan nu delvis lösas, oberoende af det beslut, som må komma att af statsmakterna fattas i anledning af löneregleringskommitténs berörda framställning. Enligt kommitterades åsikt, afser denna framställning sådana biträden, som sysselsätta sig med renskrift, expeditionsgöromål, bokföring eller dylikt, allt göromål af i det stora hela enkel beskaffenhet. Ehuru en stor del af de göromål, som utföras af de hos postsparbanksstyrelsen anställda kvinnliga extra biträden, är af enahanda eller liknande art med de nu nämnda, förekomma dock vissa grupper af göromål, för hvilkas handläggning kräfves, förutom den yttersta grad af noggrannhet, en ingående kännedom om och en riktig tillämpning af gällande föreskrifter rörande redovisning af och kontroll å postsparbanksuppbörden. En sådan grupp af göromål, med hvilkas utförande 19 kvinnliga biträden för närvarande sysselsättas, hänför sig till handläggning af uppsägning af inestående postsparbanksmedel. Någon kontroll därå att dylika göromål blifvit behörigen utförda kan ej omedelbart utöfvas, i följd hvaraf en begången felaktighet eller ett ofrivilligt förbiseende föranleder ej endast olägenhet och besvär utan kan äfven understundom vålla förlust för postsparbanken.

Ett annat arbete, som i andra ämbetsverk utföres af manliga tjänstemän, ofta med akademisk bildning, men inom postsparbanksstyrelsen till stor del måst anförtros åt kvinnliga extra biträden, är uppsättning af utgående expeditioner. Till dylikt arbete användas för närvarande 5 kvinnliga biträden. Därförutom sysselsättas 11 sådana biträden med arbeten af åtskilliga slag, för hvilkas utförande krävas särskilda kvalifikationer, förvärfvade antingen genom en högre förbildning än den i allmänhet fordrade eller ock under en långvarig tjänstgöring inom postsparbanksstyrelsen. Slutligen finnas vissa kvinnliga biträden, till antalet 7, som, utom det att de sysselsättas med uppsägnings-, uppsättnings- eller andra kvalificerade göromål, tjänstgöra såsom kontrollanter, i hvilket afseende de hafva, bland annat, att, utom utöfvande af förmanskap öfver de öfriga, i första hand leda och ordna dessas arbeten. Sist omnämnda kvinnliga extra biträdens ställning torde kunna jämnställas med de å järnvägsstyrelsens stat upptagna kvinnliga bokhållarnas, under det att öfriga här nämnda kvinnliga extra biträden, hvilka utföra mera kvalificeradt arbete, torde motsvara de hos nyssnämnda styrelse anställda kvinnliga kontorsskrifvare.

Kvinnliga
bokhållare
och kontors-
skrifvare.

Kommitterade hemställa därför, att i stället för 35 af de hos postsparbanksstyrelsen anställda kvinnliga extra biträden måtte å styrelsens

stat uppföras 35 ordinarie befattningar, af hvilkas innehafvare 7 skulle benämnas *kvinnliga bokhållare* och 28 *kontorsskrifvare*.

I fråga om fast anställning för öfriga 36 kvinnliga extra biträden, hvilka torde motsvara de befattningshafvare, som aflöneregleringskommittén föreslagits böra benämnas *kontorsskrifvare* och af kommissionen för afgifvande af förslag om ändrad organisation af generalpoststyrelsen *kontorsbiträden*, hafva kommitterade, på skäl här ofvan anförts, ej ansett sig böra afgifva något förslag. Kommitterade vilja dock betona angelägenheten däraf att, snarast ske kan, allmänna bestämmelser må blifva utfärdade rörande de vid statens ämbetsverk anställda dylika biträden, på det att något ålderdomsunderstöd för kommande dagar må kunna beredas de kvinnliga biträden hos postsparbanksstyrelsen, hvilka icke befordras till ordinarie befattningar och ej äro lämpliga att vid sitt nuvarande arbete kvarstå.

Såsom i det föregående omförmålts, äro hos postsparbanksstyrelsen anställda sex amanuenser, af hvilka tre äro placerade på revisionsafdelningen, en hos aktuarien, en hos registratorn och den återstående i hufvudkassan. Dessa amanuenser hafva ursprungligen haft till uppgift att biträda de »ordinarie» tjänstemän, hos hvilka de äro anställda. Men den arbetsbörda och det ansvar, som hvilat på dessa »ordinarie» tjänstemän, har under tiden tagit en så anseelig omfattning, att denna arbetsbörda jämte därtill hörande ansvar måst uppdelas på amanuenserna. Då dessa sålunda haft att själfständigt utföra i hufvudsak samma kvalificerade arbete som de »ordinarie» tjänstemännen, hemställa kommitterade att dessa amanuensbefattningar uppföras på ordinarie stat.

Manliga bok-
hållare.

Likaså torde böra fast anställas ytterligare en manlig befattningshafvare, som skulle biträda med ordnande, ledning och öfvervakande af det arbete, som under eftermiddagar och aftnar utföres af den då tjänstgörande talrika personal med tillfällig anställning. Det nuvarande förfaringssättet, hvarigenom detta biträde öfverlämnats åt person, utsedd bland nämnda tillfälliga personal, synes kommitterade ej böra vidare fortfara.

Med afseende därå att de nu föreslagna sju befattningshafvarnes alligganden i någon mån skulle skilja sig från dem, som tillhöra de hos styrelsen på förordnande anställda tjänstemän i första lönegraden, torde de nya befattningshafvarne böra benämnas *manliga bokhållare* och, på sätt kommitterade här nedan få tillfälle närmare utveckla, placeras i en lägre aflöningsklass än den de nuvarande tjänstemännen i första lönegraden må komma att tillhöra.

Med den ökade arbetsprodukt, som torde vara att förvänta, därest arbetstiden för tjänstemännen hos postsparbanksstyrelsen utsträcker till 7 effektiva arbetstimmar, skulle hafva kunnat antagas, att en så pass stor tillökning af ordinarie befattningar, afsedda för manliga innehafvare, ej skulle hafva varit erforderlig. Men af den utredning angående omfattningen och den stadigt fortgående tillväxten af postsparbanksstyrelsens arbetsbörda, som här ofvan meddelats, torde vara tillfullo ådaga-lagdt det oafvisliga behofvet att anställa ordinarie innehafvare för bestri-dande af sådana mera kvalificerade och ansvarsfulla göromål, som ej lämpligen torde böra utföras af kvinnliga befattningshafvare eller af amanuenser. Det torde i detta sammanhang ej böra lämnas oanmärkt, att, såsom ofvan antydts, postsparbanksstyrelsen med nästkommande år kommer att tillföras nya bestyr, afseende utbetalning af pensioner för åtskilliga pensionsanstalter, äfvensom att ifrågakämlt blifvit, att af post-sparbanken skall öfvertagas ej mindre de ekonomiska och finansiella bestyren beträffande den föreslagna olycksfallsförsäkringen för fiskare än äfven utbetalning till värnpliktige af ersättningar i anledning af kroppsskador, ådragna under militärtjänstgöring.

För handläggning af dessa nya bestyr är emellertid öfverenskommet eller ifrågasatt, att särskild ersättning skall tillgodokomma postsparbanken.

Inrättande af
en ny revi-
sors och bok-
hållarebe-
fattning.

Den här ofvan meddelade redogörelse rörande de göromål, som, enligt gällande arbetsordning, åligga den hos postsparbanksstyrelsen anställda kamreraren och sekreteraren, gifver tydligen vid handen, att dessa göromål äro af mångskiftande och ansvarsfull art. Utom det att denne tjänsteman har att såsom sekreterare uppsätta eller föranstalta om uppsättning af de flesta från styrelsen utgående expeditioner, åligger honom i hans egenskap af kamrerare, bland annat, att ombesörja bok-slutsarbetet för postsparbanken, riks-försäkringsanstalten och barnmor-skornas pensionsanstalt, att föra kontraböcker med riksbanken samt obligations- och låneböckerna, att upprätta afräkningar med nyssnämnda tvenne anstalter äfvensom att biträda med finansiella utredningar.

I den mån postsparbankens verksamhet tilltagit och kommit att omfatta flera rörelsegrenar, hafva kamrerarens och sekreterarens ålig-ganden vunnit allt större omfattning och kommer gifvetvis att ännu mera ökas, då banken kommit att öfvertaga pensionsutbetalningar för vissa pensionsanstalter, med hvilka det torde åligga denne tjänsteman att upprätta erforderliga afräkningar.

På framställning af postsparbanksstyrelsen har ock, enligt hvad här ofvan meddelats, Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 21 december

1907 medgifvit, att för biträde med bokslutsarbetet för samma år må under de fyra första månaderna af år 1908 hos styrelsen på förordnande anställas en tjänsteman med arfvode efter 3,000 kronor för år.

Då det arbete, som hvilar på kamreraren och sekreteraren, således redan nu är af sådan omfattning att dess utförande icke kunnat af honom ensam handhafvas samt detta arbete komme att ännu mera ökas, bland annat, därigenom att, om, såsom kommitterade föreslagit, biträdande tjänstemän hos postsparbanksstyrelsen erhöle befogenhet att besluta i och afgöra vissa styrelsen tillhörande göromål, dylik befogenhet gifvetvis komme att meddelas kamreraren och sekreteraren, anse kommitterade af högsta behovet påkalladt, att hos styrelsen inrättas en ny tjänst, hvars innehafvare skulle hafva till åliggande att under kamrerarens och sekreterarens öfverinseende utföra bokslutsarbetet för postsparbanken, riks försäkringsanstalten och barnmorskornas pensionsanstalt samt i öfrigt, enligt den arbetsordning som komme att upprättas, öfvertaga en del af de kamerala ärenden, som nu tillhöra kamreraren och sekreteraren. Den sålunda föreslagne nye tjänstemannen torde lämpligen böra benämnas *revisor och bokhållare*.

Den hos postsparbanksstyrelsen nu anställde *aktuarien* åligger öfverinseendet och ledningen af arbetet med bokföring af samtliga de vid postsparbankskontoren försiggångna inbetalningar i och utbetalningar från postsparbanken, riks försäkringsanstalten och barnmorskornas pensionsanstalt. Honom tillhör, bland annat, att granska de på grund af inkomna uppsägningar utfärdade utbetalningsorder, hvilkas antal för hvarje arbetsdag uppgår till 600 à 700 st., samt öfvervaka dessas behöriga expedition, att utreda i postsparbankskontorens räkenskaper förekommande felaktigheter i afseende å insättningar m. m. samt att hålla hand däröfver att nödiga anteckningar verkställas rörande anmälda förbehåll i afseende å disposition af innestående medel samt angående förändringar i fråga om förfoganderätten öfver dylika medel. På honom hvilar således hufvudsakligast ansvaret därför att, i hvad på postsparbanksstyrelsen ankommer, den allmänhet, som anlitar postsparbanken, varder behörigen betjänad.

Utbyte af nuvarande aktuarietjänsten mot en förste aktuarie-tjänst.

Med afseende å dels det ansvarsfulla arbete denne tjänsteman har att utföra, dels hans ställning såsom närmaste förman för en tjänstepersonal, som för närvarande uppgår till närmare 200 personer, dels ock slutligen den omständigheten att, därest den decentralisation inom postsparbanksstyrelsen, som af kommitterade föreslagits, kommer till stånd, kommitterade tänkt sig att afgörandet af en del af de hos sty-

relsen förekommande ärenden skulle öfverlämnas åt den tjänsteman, som komme att öfvertaga aktuariens nuvarande göromål, hemställa kommitterade, att denne tjänsteman må erhålla en ställning motsvarande en 2:dra gradens tjänstemans och benämnas *förste aktuarie*.

Intendent i
stället för
kassör.

Den, på grund af nådiga brefvet till postsparbanksstyrelsen den 12 februari 1904, hos styrelsen anställde kassören intager i aflöningshänseende enahanda ställning som en tjänsteman i första lönegraden inom de centrala ämbetsverken med undantag däraf att han, förutom åtnjutande af särskild ersättning för biträde vid handläggning inom postsparbanksstyrelsen af försäkrings- och pensionsgöromål, uppbär felräkningspenningar. Hans befattning är emellertid af samma beskaffenhet som den hos generalpoststyrelsen anställde kassörens, utom det att kassören vid postparbankens hufvudkassa har att jämväl ombesörja den utbetalning till allmänheten af innestående postsparbanksmedel, som utan föregående uppsägning äger rum i Stockholm och hvilket bestyr numera är af afsevärd omfattning och förenadt med ej ringa besvär och äfven risk. Det synes fördenskull kommitterade med rättvisa och billighet öfvensstämmande, att kassören hos postsparbanksstyrelsen kommer i samma ställning som kassören hos generalpoststyrelsen samt äfven erhåller samma benämning, som för den senare föreslagnits, eller intendent.

Afdelningar
inom post-
sparbanks-
styrelsen.

På grund af hvad förut blifvit föreslaget i fråga om decentralisation inom postsparbanksstyrelsen af där förekommande ärenden, hemställa kommitterade, att kamreraren och sekreteraren samt förste aktuarien må, jämte det deras befattningar uppföras på ordinarie stat, anställas såsom chefs närmaste män, hvilka i sådant afseende skulle hafva att, hvar för sig, handlägga vissa grupper af dessa ärenden äfvensom utöfva det närmaste chefskapet öfver viss del af den hos styrelsen anställda personal. Det skulle ock tillhöra dessa befattningshafvare att föredraga åtskilliga grupper af de ärenden, som skola af chefen afgöras.

De ärenden, som förekomma till behandling hos postsparbanksstyrelsen och de göromål i öfrigt, som där utföras, handläggas för närvarande å följande afdelningar, nämligen kansliet, registratorsexpeditionen med därtill hörande blankettförråd och motboksexpedition, revisionen, hufvudkassan samt bokföringsafdelningen. Enligt kommitterades förslag skulle till handläggning hos styrelsen förekommande göromål och ärenden, i den mån dessa ej af chefen omedelbart upptoges till behandling, fördelas på två afdelningar: *administrativa* afdelningen med kamreraren och

sekreteraren såsom föreståndare, å hvilken afdelning skulle handläggas göromål, som nu utföras af kamreraren och sekreteraren, å kansliet, å registrators-, blankett- och motboksexpeditionerna äfvensom å revisionen, hvarjämte såsom särskild underafdelning till den administrativa afdelningen skulle höra hufvudkassan, samt *bokföringsafdelningen* med förste aktuarien såsom föreståndare samt för utförande af göromål, som handläggas inom den nuvarande bokföringsafdelningen.

Den ordinarie personalen å administrativa afdelningen synes böra utgöras af kamreraren och sekreteraren med biträde af: 1 revisor och bokhållare (nyinrättad tjänst), den nu å extra stat uppförde registratorn, som med hänsyn till beskaffenheten af hans tjänstgöring torde böra benämnas registrator och aktuarie, 4 å extra stat nu upptagna revisorer och bokhållare, hvilka, då deras arbete hufvudsakligen komme att utgöras af revision, borde benämnas revisorer, 4 manliga bokhållare (nyinrättade tjänster) samt 3 kvinnliga bokhållare (nyinrättade tjänster) och 10 kontorskrifvare (nyinrättade tjänster) hvarjämte å hufvudkassan skulle anställas ofvan omförmälde intendent såsom förvaltare med biträde af 1 manlig bokhållare (nyinrättad tjänst) och en kontorsskrifvare (nyinrättad tjänst).

Bokföringsafdelningen skulle förestås af förste aktuarien (i stället för den nuvarande aktuarien) med biträde af 2 manliga bokhållare, 4 kvinnliga bokhållare samt 17 kontorsskrifvare (samtliga nyinrättade tjänster).

Den hos postsparbanksstyrelsen anställda vaktmästarepersonal utgöres för närvarande af 1 förste vaktmästare, 2 vaktmästare och 5 extra vaktmästare med fasta arfvoden, af hvilka sistnämnde den äldste anställdes å befattningen år 1900 och den yngste år 1905. Vaktmästare.

De hos styrelsen förekommande göromålen utföras oafbrutet under hela dagen från kl. 9 f. m. till kl. 9 å 10 e. m. och nödvändiggör fördenskull anställandet af ett jämförelsevis stort antal vaktmästare, hvilkas arbete dock ej inskränker sig endast till upppassningsgöromål utan jämväl till sorterings- och expeditionsgöromål. Elhuru behovet af samtliga dessa vaktmästare således är oundgängligt, anse dock kommitterade, att å ordinarie stat böra för närvarande uppföras, förutom nu anställda 1 förste vaktmästare och 2 vaktmästare, allenast 3 vaktmästare.

Under det att den hos postsparbanksstyrelsen anställda personal — chefen för postsparbanksbyrån inberäknad — nu består af 94 personer förutom tillfälliga biträden, skulle, enligt kommitterades förslag, Jämförelse mellan nuvarande och föreslagen personal.

denna personal komma att utgöras af sammanlagdt 96 personer, hvartill skulle komma tillfälliga biträden. Följande öfversikt angifver en närmare jämförelse mellan den nuvarande och den föreslagna personalen.

Nuvarande personal:

anställda enligt Kungl. Maj:ts särskilda
medgifvanden.

chefen för postsparbanks-
byrån
1 kamrerare och sekre-
rare
1 aktuarie
1 registrator
1 kassör
4 revisorer och bokhållare
1 förste vaktmästare
2 vaktmästare

S:a 12

anställda enligt postsparbanksstyrelsens beslut:

6 amanuenser
71 kvinnliga extra biträden
5 extra vaktmästare

tillhopa 94

Personal år 1909:

(enligt kommitterades förslag.)

å ordinarie stat:

överdirektören och chefen
för postsparbanken
1 kamrerare och sekreterare
1 förste aktuarie
1 registrator och aktuarie
1 intendent
1 revisor och bokhållare
4 revisorer
7 manliga bokhållare
7 kvinnliga »
28 » kontorsskrifvare
1 förste vaktmästare
5 vaktmästare

S:a 58

å extra stat:

36 kvinnliga extra biträden
2 extra vaktmästare

tillhopa 96

Denna jämförelse gifver vid handen, att antalet mera fast anställda befattningshafvare hos styrelsen, enligt kommitterades förslag, skulle ökas med 2 personer. I verkligheten innefattar ökningen allenast en person, enär, såsom ofvan omnämmts, hos postsparbanksstyrelsen finnes, enligt Kungl. Maj:ts beslut den 21 december 1907, under tiden 1 januari—30 april 1908 anställd en tjänsteman i första aflöningsgraden. Att någon minskning af antalet befattningshafvare ej stått vinna, härleder sig däraf att, trots den föreslagna ökningen af arbetstiden för den

fasta personalen, den arbetsbörda, som tillmåtts denna personalen ökats i större omfattning än som motsvaras af den ökade arbetstiden. Visserligen har, såsom af förut intagna statistiska tabeller framgår, insättarnes tillgodohafvande hos banken under de senare åren i någon mån minskats, men antalet insättningar och uttagningar har däremot under tiden ökats, och gifvet är, att göromålsens omfattning ej bör bedömas efter de insatta eller innestående beloppens storlek utan efter antalet transaktioner, som förmedlas af banken. Den grupp af göromål, som innefattar handläggning af uppsägningar och som föranleder ett arbete, som ej blott kvantitativt utan till viss del äfven kvalitativt står högre än åtskilliga andra hos styrelsen förekommande göromål, har alltså ökat och kommer gifvetvis fortfarande att ökas. Postsparbanken är nämligen ej en penninginstitution, hvarest medel insättas för att någon längre tid innestå. Dess ändamål är i stället att vara ett statens organ för uppväxande af och uppfostran till sparsamhet genom beredande af tillfälle att uppsamla och tillvarataga äfven de minsta belopp, hvilka, sedan desamma genom ytterligare insättningar vuxit till någon mera afsevärd summa, öfverflyttas till någon sådan penninginrättning, hvarest är att påräkna högre räntefkastning å medlen än den postsparbanken, på grund af de restriktiva bestämmelserna angående medlens placering, är i stånd att erbjuda. Postsparbankens uppgift är således ej att vara en konkurrent till de enskilda sparbankerna och sparkassorna i dessas verksamhet för uppsamling af medel utan en dem supplerande institution. Och den omständigheten att antalet uttagningar från postsparbanken ökas, bevisar allenast att banken uppfyller detta sitt ändamål. Att emellertid under sådana förhållanden göromålen hos postsparbankens styrelsen ökas och att för dessas utförande kräfves en stor personal äfven vid tider som den nuvarande, då delägarnes tillgodohafvande minskas, torde ligga i öppen dag.

En annan förut vidrörd omständighet, som äfven medför ej ringa omgång och besvär vid bokföringen och kontrollen inom styrelsen, är den anordning, hvarigenom postsparbanken bereder allmänheten tillfälle att verkställa insättningar och uttagningar på samma motbok öfver hela landet.

Denna anordning, som användes i högst afsevärd omfattning, torde emellertid vara af ovärderlig nytta särskildt för den del af befolkningen, som ofta ändrar vistelseort, och som därigenom beredes tillfälle att, hvarhelst den befinner sig, kunna genast och utan omgång säkerställa och fruktbargöra äfven de minsta besparingar samt, i händelse af behof, förfoga öfver desamma.

Vidtagande af någon åtgärd, hvarigenom denna anordning skulle upphävas, synes kommitterade således ej tillräddig, äfven om någon minskning i arbetet därigenom skulle beredas postsparbanksstyrelsens personal.

Sättet för be-
fattningshaf-
vares tillsät-
tande.

I fråga om sättet för befattningshafvares anställande inom postsparbanksstyrelsen hafva kommitterade tänkt sig, att öfverdirektören skulle af Kungl. Maj:t förordnas för en tid af sex år i sänder, under det att för öfriga befattningshafvare samma bestämmelse borde blifva gällande, som i detta hänseende föreslagits af kommissionen för ändrad organisation af generalpoststyrelsen beträffande befattningshafvare därstädes. Sålunda skulle öfriga befattningshafvare hos postsparbanksstyrelsen, däribland jämväl kamreraren och sekreteraren, som hittills förordnats af Kungl. Maj:t, för framtiden tillsättas af styrelsen. Samtliga tjänstemän därstädes skulle också, i likhet med hvad föreslagits för tjänstemän vid postverket, tillsättas medelst konstitutorial, genom hvilken åtgärd tjänsteman skulle kunna i administrativ väg afsättas från sin befattning på grund af fel eller försummelse i tjänsten.

B.) Sammanfattning.

De förslag, som af kommitterade sålunda framlagts, kunna hufvudsakligen sammanfattas sålunda:

I fråga om postsparbanksstyrelsens ställning inom administrationen hafva kommitterade, under framhållande af de olägenheter, som vållas af det provisoriska tillstånd, hvori verket sedan mera än 24 år befunnit sig, hemställt, *att genom institutionens öfverflyttning på ordinarie stat densamma må beredas de mera fasta former, som äro oundgängliga för dess verksamhet.*

Vidkommande postsparbanksstyrelsens organisation hafva kommitterade *dels* erinrat därom att, enligt nådiga propositionen till Riksdagen den 22 december 1893, *beträffande den af Kungl. Maj:t särskildt förordnade ledamoten inom postsparbanksstyrelsen föreslagits en sådan begränsning af tiden för dennes förordnande, att densamma bestämdes till tre år, dels* föreslagit,

att för åstadkommande af decentralisation inom styrelsen biträdande tjänstemän därstädes må erhålla befogenhet att i en del ärenden själfständigt besluta eller på eget ansvar vidtaga de åtgärder, som af omständigheterna påkallas;

att befattningen såsom chef för postsparbanksbyrån och föredragande ledamot i styrelsen för postsparbanken uppföres på ordinarie stat och att befattningens innehafvare benämnas *öfverdirektör och chef för postsparbanken;*

att, i den mån sådant icke redan ägt rum, arbetsmetoderna inom postsparbanksstyrelsen må ytterligare förenklas;

att rekryteringen af postsparbanksstyrelsens personal bör afpassas efter arten af det arbete, som skall af denna personal utföras;

att möjlighet bör beredas för förflyttning af tjänstemän mellan postsparbanksstyrelsen och postverkets lokalförvaltningar;

att arbetstiden för ordinarie tjänstemän inom postsparbanksstyrelsen i allmänhet fastställes till sju timmar hvarje söckendag;

att åtgärder vidtagas för minskning af den extra personalen hos styrelsen;

att fördenskull å ordinarie stat uppföras följande befattningar, nämligen 7 kvinnliga bokhållare, 28 kvinnliga kontorsskrifvare, 7 manliga bokhållare samt 1 revisor och bokhållare äfvensom tre vaktmästare;

att i stället för de å extra stat nu upptagna aktuarie- och kassörsbefattningarna å ordinarie stat uppföras en förste aktuarie- och en intendents tjänst;

att likaledes å ordinarie stat uppföras 1 kamrerare- och sekreterare-tjänst, 1 registrators- och aktuarietjänst, 4 revisorstjänster, 1 förste vaktmästare-tjänst och 2 vaktmästare-tjänster i stället för å extra stat nu upptagna kamrerare- och sekreterare-, registrators-, revisors- och bokhållare-, förste vaktmästare- och vaktmästarebefattningar; samt slutligen

att beträffande sättet för befattningshafvares anställande inom postsparbanksstyrelsen öfverdirektören och chefen förordnas af Kungl. Maj:t för en tid af sex år i sänder, under det att öfriga tjänstemän tillsättas af postsparbanksstyrelsen medelst konstitutorial.

C.) Aflöningar.

Den aflöning för år, som tillkommer postsparbanksstyrelsen och den där anställda »ordinarie» personalen, utgör för närvarande.

Nuvarande
bestämmelser.

	Af postsparbankens medel			För biträde vid handläggning af göromål tillhörande		Summa Kr.
	arfvode	tjänst- görings- penningar	älders- tillägg.	riksför- säkrings- anstalten.	barn- morskor- nas pen- sionsan- stalt.	
för generalpostdirektörens såsom ordförande i postsparbanksstyrelsen	2,000	—	—	—	—	2,000
» en ledamot i styrelsen	600	—	—	—	—	600
» två ledamöter i d:o	1,200	—	—	—	—	1,200
» chefen för postsparbanksbyrån	4,400	2,000	600	500	300	7,800
» kamreraren och sekreteraren	3,000	1,500	1,000	300	200	6,000
» kassören	1,800	1,200	1,000	200	100	4,800
felräkningspenningar		500				
» registratorn	1,800	1,200	1,000	200	100	4,300
» aktuarien	1,800	1,200	1,000	200	200	4,400
» en revisor och bokhållare	1,800	1,200	1,000	—	100	4,100
» en d:o	1,800	1,200	500	—	100	3,600
» en d:o	1,800	1,200	—	—	100	3,100
» en d:o	—	—	—	3,000	100	3,100
				däraf 1,200 kr. tjänstgöringspenningar.		
» en tjänsteman i första lönegraden under tiden $\frac{1}{1} - \frac{30}{4}$ 1908	1,800	1,200	—	—	—	3,000
» en förste vaktmästare	800	300	—	—	—	1,100
» en vaktmästare	500	300	100	—	—	900
» en d:o	500	300	—	—	—	800

Anmärkningsprovision utgår därjämte till vederbörande tjänstemän med högst femton procent å hvarje belopp, som på grund af anmärkning, gjord af sådan tjänsteman, antingen, såsom ej behörigen uppburet, till postsparbanken inflyter och utan anmärknings framställande ej skulle hafva kommit banken tillgodo, eller, såsom för högt debiteradt, till vederbörande återgäldas.

Från och med år 1901 hafva postsparbanksstyrelsens befattningshafvare åtnjutit dyrtidstillägg, enligt samma grunder som af Kungl. Maj:t och Riksdagen fastställts för deras vederlikar inom andra centrala ämbetsverk, hvarjämte, enligt nådiga kungörelsen den 21 juni 1907, de hos styrelsen anställde vaktmästare för samma år uppburit ett ytterligare lönetillägg af 10 procent å aflöning och ålderstillägg.

Till de hos styrelsen anställda sex amanuenser utgå månadsarfvoden med följande belopp, nämligen 140 kronor till en hvar af två, 130 kronor till en och 120 kronor till en hvar af de trenne återstående. Af dessa trenne sistnämnda arfvoden utgår ett till $\frac{2}{3}$ af det för postsparbankens bestyr för riksförsäkringsanstaltens räkning anvisade anslag.

Beträffande aflöningen till den kvinnliga extra biträdespersonalen hafva under postsparbankens verksamhetstid olika grundsatser gjort sig gällande. Under den första tiden utgick aflöningen till dessa biträden i form af fasta månadsarfvoden å högst 75, minst 60 kronor. Från 1885 års början förändrades arfvodena till dagtraktamenten å respektive 3 kronor, 2 kronor 40 öre och och 2 kronor för en tjänstgöringstid, under åren 1885—1887, af 6 timmar och från och med år 1888 af 5 timmar för dag.

Från och med den 1 oktober 1890 berättigades nu ifrågavarande biträdespersonal till en traktamentsersättning af ytterligare 50 å 60 öre för timme för öfvertidsarbete, som i regel förekom med en timme hvarje söckendag men vid vissa tillfällen äfven oftare, hvarjämte från och med år 1893 uppflyttning i högre traktamentsklass medgafs efter 5 respektive 10 års tjänstgöringstid.

Detta aflöningssystem fortgick till ingången af år 1899, då, enligt styrelsens beslut den 25 november 1898, nuvarande aflöningssystem började att i hufvudsak tillämpas.

Enligt detta utgå för en arbetstid af sex timmar hvarje söckendag följande månadsarfvoden:

i klass	I	75 kronor
" "	II	85 "
" "	III	95 "
" "	IV	110 "
" "	V	120 "

hvarjämte för öfvertidsarbete åtnjutes:

för hvarje timme före kl. 5 e. m. söckendagar

i klass	I	50 öre
" "	II	55 "
" "	III	60 "
" "	IV	65 "
" "	V	70 " samt

för hvarje timme efter kl. 5 e. m. under söckendagar samt hela arbetstiden under sön- och helgdagar:

i klass	I	55 öre
" "	II	60 "
" "	III	65 "
" "	IV	70 "
" "	V	75 "

Såsom villkor för uppflyttning till högre aflöningsklass gäller, att biträde i minst 3 år tillhört den lägre aflöningsklassen och därunder i minst 2 år tjänstgjort, äfvensom att tjänstgöringen varit utan anmärkning.

Därutöfver åtnjuter hvar och en af 7 af dessa extra biträden i egenskap af kontrollant ett ytterligare arvode af 15 kronor för månad, hvarjämte samtliga kvinnliga extra biträden för hvart och ett af åren 1905, 1906 och 1907 tillerkänts ett aflöningstillägg af 10 procent, att uppbäras efter samma grunder som de för åtnjutande af dyrtidstillägg stadgade.

Af de för närvarande fast anställda kvinnliga extra biträdena tillhöra 13 klass I

10	"	II
5	"	III
9	"	IV
34	"	V.

Med inberäkning af ersättning för öfvertidsarbete samt ofvan omförmälda aflöningstillägg af 10 procent hafva de inkomster för år 1907, som uppburits af de kvinnliga extra biträdena, i medeltal utgjort:

för en hvar tillhörande löneklassen	I	kronor 1,140,
" " " "	II	" 1,290,
" " " "	III	" 1,435,
" " " "	IV	" 1,650,
" " " "	V	" 1,795.

De biträden, som tjänstgjort såsom kontrollanter och hvilka alla tillhört löneklassen V, uppbära därjämte, såsom ofvan omnämnts, hvardera ett månadsarfvode af 15 kronor.

Medelinkomsterna från postsparbanken för en hvar af sistnämnda biträden hafva följaktligen under år 1907 utgjort omkring 1,975 kronor.

De hos postsparbanksstyrelsen anställde fem extra vaktmästare uppbära hvardera ett månadsarfvode af 66 kronor.

Tillfälligt anställdt *kvinnligt* biträde åtnjuter dagtraktamente efter 2 kronor för 5 timmars arbete samt 50 öre per timme för öfvertidsarbete.

För *manliga* tillfälliga biträden utgår ersättning för arbetstimme med en begynnelseaflöning af 50 öre för timme, hvilken aflöning höjes efter 1,500 tjänstgöringstimmar till 60 öre för timme,

„ ytterligare 1,500 tjänstgöringstimmar till 70 öre för timme

„ „ 2,000 „ „ 80 „ „ „

„ „ 2,000 „ „ 90 „ „ „

„ „ 2,000 „ „ 1 krona „ „

allt under förutsättning att tjänstgöringen varit af beskaffenhet att kunna väl vitsordas.

Utöfver nu nämnda ersättning äro vissa tillfälliga biträden, hvilka tjänstgöra såsom kontrollanter, tillsyningsmän och arbetsledare, tillerkända godtgörelse af resp. 10, 20 och 30 öre för timme.

Behofvet
af löne-
reglering.

De aflöningsförmåner, som för närvarande tillkomma de hos postsparbanksstyrelsen anställde »ordinarie» befattningshafvare, utgå i allmänhet efter samma grunder som de, hvilka efter den allmänna löne-regleringen i slutet af 1870-talet tillämpats beträffande deras vederlikar i andra centrala ämbetsverk. Därjämte tillkomma, jämlikt särskilda nådiga beslut den 31 oktober 1902 och den 31 december 1904, vissa af dessa befattningshafvare särskilda arfvoden för biträde med handläggning af de hos styrelsen förekommande göromål beträffande riksförsäkringsanstalten och barnmorskornas pensionsanstalt, hvilka arfvoden förskötteras af postsparbankens medel men sedermera varda från för ändamålet anvisade anslag af statskontoret ersatta banken. Den hos styrelsen anställda kassören har dessutom, jämlikt nådiga brefvet till styrelsen den 12 februari 1904, tillerkänts felräkningspenningar till belopp af 500 kronor för år, att beräknas från den 1 april samma år.

Jämväl i ofvan åberopade nådiga proposition af den 22 december 1893, med förslag till utgiftsstater för postsparbanken, upptogos aflönings-

förmänerna för de i staten uppförde befattningshafvarne till enahanda belopp, som då gällde för deras vederlikar i andra centrala ämbetsverk. Om än dessa aflöningar kunnat vid tidpunkten för den nådiga propositionens afgifvande hafva beredt vederbörande löntagare en något så när bekymmerfri tillvaro, så har, såsom nogsamt känt är, lefnadskostnaderna under den sedermera förflutna tiden så enormt stegrats på alla områden, att det torde vara omöjligt för löntagare, åtminstone med familj, att, utan anlitan af inkomster utom verket, existera på en dylik aflöning. Då nu, enligt kommitterades förslag, utsträckning af arbetstiden på tjänsterummet skulle äga rum, hvarigenom tillfälle till extra inkomst torde för tjänstemannen omöjliggöras, synes det vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att åt honom tillerkännes en efter dessa förhållanden afpassad förbättrad aflöning.

Denna princip synes också hafva af statsmakterna beaktats att döma af de löneregleringar, som vid 1907 års riksdag ägt rum beträffande vissa statens ämbetsverk.

Vid den undersökning, som af kommitterade verkstälts rörande beskaffenheten af de göromål, som åligga personalen hos postsparbanksstyrelsen, har det synts kommitterade, som om dessa vore till viss del af samma art som de, hvilka förekomma till utförande inom postverkets centralförvaltning; och det torde vara helt naturligt att så är förhållandet. Postanstalterna utgöra nämligen organ för såväl postverket som postsparbanken, och åtskilliga af de räkenskapshandlingar, som vid dessa anstalter föras, äro gemensamma för de båda verken, hvilken omständighet föranleder en liflig förbindelse särskildt mellan revisionstjänstemännen inom de båda styrelserna. Därtill kommer, att postverkets medel få, vid tillgång och behof, af postanstalterna disponeras för utbetalningar för postsparbankens räkning, hvarigenom täta afräkningar och likvider de båda styrelserna emellan nödvändiggöras. Också hafva kommitterade i sitt här ofvan afgifna förslag till omorganisation af postsparbanksstyrelsen i åtskilliga hänseenden tagit till mönster det förslag till ändrad organisation af generalpoststyrelsen, som den 28 november 1907 afgifvits af ofta åberopade kommission och som kommitterade på goda grunder funnit i dessa hänseenden efterföljansvärdt jämväl hvad postsparbanksstyrelsen vidkommer.

Vid upprättandet af det förslag till lönereglering för sistnämnda styrelse, som det tillhör kommitterade att afgifva, hafva därför kommitterade i allmänhet följt det förslag i fråga om lönereglering för generalpoststyrelsen, som afgifvits af nyssnämnda kommission.

Kommitte-
rades hem-
ställan.

Generalpost-
direktören
såsom ord-
förande i
styrelsen för
postsparban-
ken samt
trenne leda-
möter i sty-
relsen.

Såsom här ofvan nämnts, är, på grund af bestämmelsen i § 21 mom. 1 af oftaberörda nådiga förordning af den 22 juni 1883, generalpostdirektören ordförande i styrelsen för postsparbanken, för hvilket uppdrag, jämlikt kungl. brefvet till nämnda styrelse den 12 oktober 1889, ett årligt arfvode af 2,000 kronor för närvarande utgår. Visserligen har, sedan på grund af bestämmelse i nådiga skrivelsen till postsparbanksstyrelsen den 4 juli 1902, chefen för postsparbanksbyrån erhållit befogenhet att besluta i och afgöra vissa till postsparbanksstyrelsens handläggning hörande mål, antalet af de ärenden, som på föredragning af nämnde chef afgjorts af ordföranden, i någon mån minskats. Men å andra sidan har, på grund af postsparbankens stegrade verksamhet och ökade omfattning, antalet viktigare mål i afsevärd mån ökats. Då dessa mål, af hvilka särskildt de, som afse medelsplacering, äro af synnerligen ansvarsfull beskaffenhet, handläggas vid styrelsens plenisammanträden och då de expeditioner, som föranledas af beslut i dylika mål, underskrifvas af ordföranden, hemställa kommitterade, att arfvodet till ordföranden i styrelsen bibehålles till oförändradt belopp. Likaledes torde, på grund af det ansvar, som åligger ledamöterna i styrelsen, det arfvode af 600 kronor för år, som på grund af nådiga brefvet till postsparbanksstyrelsen den 21 mars 1884, för närvarande utgår till en hvar af tre af dessa ledamöter, bibehållas till samma belopp.

Öfverdirek-
tören och
chefen för
postspar-
banken.

Den fjärde ledamoten i styrelsen, chefen för postsparbanksbyrån, eller, såsom kommitterade ansett honom böra hädanefter benämnas, öfverdirektören och chefen för postsparbanken, uppbär för närvarande ett arfvode af 7,800 kronor, hvaraf 600 kronor utgöra personligt ålders-tillägg samt 800 kronor ersättning för bestyret med handläggning af riks-försäkrings- och pensions-göromål. Den ställning chefen intager mot-svarar den, som innehafves af verkställande direktören i en bankinrättning. Utom chefskapet öfver en talrik personal samt beredning och föredrag-ning af och beslut i ett stort antal ärenden, är åt honom, under förbehåll af styrelsens godkännande, uppdraget det grannliga och ansvarsfulla bestyret med köp eller försäljning af värdepapper, underhandling om villkoren för utlämnande af lån, samt i allmänhet placering af medel eller beredande af de rörelsemedel, som erfordras för postsparbanken, riks-försäkringsanstalten eller barnmorskornas pensionsanstalt. Postspar-banken är en statens penningeinträttning, som bör skötas på ett affärs-mässigt sätt; och då chefen för banken intager en sådan ställning, att det ekonomiska resultatet af dess verksamhet kan vara beroende af

hans förmåga af initiativ och hans affärsblick vid bedömande af frågor af ekonomisk art, måste denna affärsrättsliga synpunkt tagas i beaktande vid bestämmande af aflöningsförmånerna för denne befattningshafvare. Redan nu uppbär chefen för postsparbanksbyrån en aflöning, som med 800 kronor öfverstiger det aflöningsbelopp, ålderstillägget inberäknadt, som tillgodokommer en tjänsteman af 3:dje lönegraden inom ännu ej reglerade ämbetsverk; och då för byråchef i generalpoststyrelsen af kommissionen föreslagits ett aflöningsbelopp af 9,000 kronor efter sex års tjänstgöring, samt då, enligt kommitterades förslag, chefen för postsparbanken ej skulle erhålla fullmakt på befattningen utan förordnas därå för en tid af sex år i sänder, synes ett arfvode af 10,000 kronor för år ej vara för högt tilltaget för innehafvaren af nämnda befattning, om man önskar att därvid fästa lämplig person eller förhindra hans öfvergång till annat ekonomiskt företag. I fråga om rätt till pension torde bestämmas, att öfverdirektör, hvilken i minst 12 år innehaft öfverdirektörs förordnande, skall vara berättigad att i pension uppbära 5,600 kronor. Om öfverdirektör, innan han uppnår 12 tjänstår, antingen på grund af sjukdom befinnes till vidare tjänstgöring oförmögen eller ock utan egen begäran nödgas afgå från sin befattning, utan att på grund af tjänstefel hafva förverkat densamma, skulle han vara berättigad att i pension uppbära 4,500 kronor, då afgang sker före eller vid 6 tjänstår, samt 5,000 kronor, där afgang sker efter 6 men före 12 tjänstår.

Å öfverdirektörens arfvode borde afdragas pensionsavgifter, i enlighet med bestämmelserna i § 10 af lagen om civila tjänst innehafvares rätt till pension, hvilken lag i öfrigt ej borde blifva tillämplig å öfverdirektören.

Vid förfall för generalpostdirektören att deltaga i handläggning af ärenden hos postsparbanksstyrelsen skall, jämlikt bestämmelse i § 21 mom. 2 af ofta återopade nådiga förordning af den 22 juni 1883, sådant detta mom. lyder enligt nådiga kungörelsen den 4 juli 1902, såsom ledamot i styrelsen tjänstgöra den byråchef i generalpoststyrelsen Kungl. Maj:t därtill förordnar. Vid styrelsens plenisammanträden skall i sådant fall ordet föras af den äldste tjänstgörande ordinarie ledamoten i styrelsen, föredragande ledamoten dock undantagen. Den vid förfall för generalpostdirektören såsom ledamot i postsparbanksstyrelsen tjänstgörande byråchefen i generalpoststyrelsen åtnjuter, enligt nådiga brefvet till postsparbanksstyrelsen den 4 juli 1902, af postsparbankens medel godtgörelse efter 1,500 kronor för år räknadt.

Förfall för
generalpost-
direktören.

Uti det förslag till löneroglering för generalpoststyrelsen, som afgifvits den 28 november 1907, har kommissionen hemställt, att ett särskildt traktamente af 10 kronor för dag skulle tillerkännas den af generalpoststyrelsens byråchefer, som i generalpostdirektörens frånvaro utfödade den allmänna tillsynen öfver ärendenas gång.

Då detta ersättningsbelopp icke torde innefatta godtgörelse för denne byråchefs ledamotskap i postsparbanksstyrelsen, vid förfall för generalpostdirektören att där fungera såsom ordförande, torde särskild ersättning fortfarande böra utgå för detta ledamotskap; och hemställa kommitterade att denna ersättning bestämmes att utgå under enahanda form, som af kommissionen föreslagits beträffande generalpoststyrelsen, eller medelst dagtraktamente, hvars belopp lämpligen torde böra sättas till 5 kronor.

Kamrerare
och sekreterare,
förste
aktuarie.

Till hvardera innehafvaren af kamrerare- och sekreterare- samt förste aktuariebefattningarne inom postsparbanksstyrelsen torde böra utgå enahanda aflöningsbelopp, som af postkommissionen föreslagits för kontorschefer inom generalpoststyrelsen, nämligen 6,000 kronor vid tillträde af tjänsten jämte två ålderstillägg å 500 kronor hvarterdera, att utgå efter 3 resp. 6 år, eller i slutaflöning 7,000 kronor.

Intendenten.

Intendenten vid postsparbankens hufvudkassa torde böra tillerkännas samma aflöningsförmåner, som blifvit föreslagna för intendenten vid postverkets hufvudkassa, eller en begynnelseaflöning af 4,600 kronor, hvartill skulle komma, förutom tre ålderstillägg å resp. 400, 500 och 500 kronor, att uppbäras efter 3, 6 och 9 år, nu utgående felräkningspenningar 500 kronor per år.

Registratorn
och aktuarien,
revisorn
och bokhållaren,
revisorerne.

Likaledes torde till den grupp af befattningshafvare, som omfattar registratorn och aktuarien, revisorn och bokhållaren samt revisorerne, utgå enahanda aflöningsförmåner, som af kommissionen föreslagits för notarier, aktuarier och revisorer hos generalpoststyrelsen, nämligen 4,200 kronor med tre ålderstillägg å resp. 400, 400 och 500 kronor efter 3, 6 och 9 år, eller i slutaflöning 5,500 kronor för hvarje.

Manliga
bokhållare.

Med afseende å hvad förut blifvit anfördt rörande fördelen såväl för postsparbanken som för postkontoren däraf att utbyte af tjänstemän kunde äga rum mellan bankens centralförvaltning och postverkets lokalförvaltningar, borde, enligt kommitterades mening, aflöningen till

de manliga bokhållarne hos postsparbanksstyrelsen bestämmas enligt samma grunder, som komma att gälla för de manliga postexpeditörsbefattningarna vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar. I det af kommissionen afgifna förslag till lönereglering för tjänstemännen vid postverket är begynnelseaflöningen till manlig postexpeditör upptagen till 1,800 kronor med åtta ålderstillägg efter 2, 4, 6, 8, 11, 14, 17 och 20 år å resp. 200, 200, 200, 200, 300, 300, 300 och 300 kronor, hvartill i förekommande fall skulle komma ortstillägg enligt allmänna grunder. Kommitterade hemställa därför, att begynnelseaflöningen till manlig bokhållare hos postsparbanksstyrelsen bestämmas till 1,800 kronor med nyssnämnda ålderstillägg, att utgå efter resp. 2, 4, 6, 8, 11, 14, 17 och 20 år, samt därjämte ett ortstillägg af 450 kronor, hvilket skulle anses såsom lön men icke medföra höjning af pensionsunderlaget.

Då kommitterade här ofvan i sitt förslag angående ändrad organisation för postsparbanksstyrelsen hemställt, att jämväl för där anställda kvinnliga befattningshafvare arbetstiden å tjänsterummet skulle utsträckas till 7 timmar för hvarje söckendag, torde däraf med nödvändighet följa, att aflöningsförmånerna för dylik befattningshafvare jämväl bestämmas till sådant belopp, att tjänsteinnehafvaren däraf kan hafva sin anständiga bärning. Den utsträckta arbetstiden å tjänsterummet komme gifvetvis att föranleda därtill, att tjänstinnehafvaren ej kan, för beredande åt sig af biförtjänst, åtaga sig någon inkomstbringande sysselsättning utom verket. Äfven om en sådan sysselsättning möjligen stode till buds, skulle dock i de flesta fall befattningshafvaren vara urständ-satt att mottaga densamma, enär det arbete, som utföres på tjänsterummet, hufvudsakligen sifferarbete, ej sällan är af så ansträngande art, att efter dagsarbetets slut någon ytterligare arbetsprodukt ej torde kunna af tjänstinnehafvaren presteras.

Kvinnliga
befattnings-
hafvare.

De kvinnliga befattningshafvare, som, enligt hvad kommitterade här ofvan föreslagit, skulle såsom ordinarie anställas inom postsparbanksstyrelsen, innefatta tvenne grupper, nämligen *kvinnliga bokhållare* och *kontorsskrifvare*. Det arbete, som komme att utföras af båda dessa grupper befattningshafvare, är, såsom ofvan omnämnts, af ansvarsfull beskaffenhet. Men då en hvar af de kvinnliga bokhållarna därjämte skulle komma att utöfva förmanskap för en rätt stor personal, torde för dem bestämmas en något högre aflöning än för kontorsskrifvarne. Då till grund för de föreslagna aflöningsbeloppen till de manliga bokhållarne hos postsparbanksstyrelsen lagts de aflöningsbelopp, som, enligt kommissionens förslag, ifrågakämlts för manliga postexpeditörer hos generalpoststyrelsen eller vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar,

hafva kommitterade ansett, att samtliga kvinnliga befattningshafvare hos postsparbanksstyrelsen borde tillerkännas den normalaflöning, som föreslagits för kvinnliga postexpeditörer. Utöfver denna normalaflöning torde *kvinnlig bokhållare* hos postsparbanksstyrelsen böra tillerkännas ortstillägg å 225 kronor, hvarjämte slutaflöningen för *kontorsskrifvare* hos styrelsen skulle efter 3 år höjas med 100 kronor. Nu omförmälda orts- och aflöningstillägg skulle anses tillhöra lönen men icke medföra höjning af pensionsunderlaget.

I öfverensstämmelse härmed skulle nyssnämnda aflöningar bestämmas sålunda:

Till kvinnlig bokhållare 1,500 kronor i aflöning och 225 kronor i ortstillägg, med tre ålderstillägg efter 3, 6 och 9 år, hvar och ett å 200 kronor; samt

till kontorsskrifvare enahanda aflöning, som föreslagits för kvinnlig bokhållare, dock utan ortstillägg, men med iakttagande däraf att slutaflöningen efter 3 år höjes med 100 kronor.

Vaktmästare.

Hvad slutligen vidkommer aflöningen till de hos postsparbanksstyrelsen anställde vaktmästare, hemställa kommitterade, att dessa måtte beredas enahanda aflönings- m. fl. förmåner, som föreslagits för deras vederlikar hos generalpoststyrelsen. Förste vaktmästaren skulle således erhålla en aflöning af 1,280 kronor med ett ålderstillägg å 120 kronor efter 3 år, hvartill skulle komma antingen fri bostad med belysning och uppvärmning samt i öfrigt erforderligt bränsle eller också hyresersättning med 40 procent af den fasta aflöningen. Öfriga vaktmästare skulle åtnjuta en begynnelseaflöning af 1,140 kronor med fyra ålders- tillägg efter 3, 6, 9 och 12 år med resp. 120, 120, 120 och 150 kronor. Till vissa vaktmästare, hvilkas befattningar äro af mera kräfvande art, torde därjämte böra utgå särskilda tilläggsarfvoden med högst 10 kronor för månad, enligt de närmare bestämmelser, som det skulle ankomma på postsparbanksstyrelsen att meddela. Slutligen skulle alla vaktmästare hos styrelsen komma i åtnjutande af kostnadsfri läkarevård jämte medikamenter.

Enligt nu gällande aflöningsreglemente för tjänstemän och betjante vid postverket, äga dessa betjante, ordinarie och extra, att bekomma uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning till visst belopp.

Det synes kommitterade rättvist, att enahanda förmån beredes de hos postsparbanksstyrelsen anställde ordinarie och extra vaktmästare, samt att styrelsen må äga att därför fastställa reglemente på samma grunder, som gälla beträffande beklädnad åt postverkets betjante.

Aflöningsbeloppen för de föreslagne befattningshafvarne hos postsparbanksstyrelsen innefatta lön och tjänstgöringspenningar, enligt den fördelning, som återfinnes här nedan i förslaget till aflöningsreglemente, och hvilken fördelning i tillämpliga delar öfverensstämmer med hvad af kommissionen för lönereglering för tjänstemän vid postverket i sådant hänseende föreslagits. Denna fördelning blifver af betydelse ej mindre för den aflöning, som skall utgå till den under sjukdom otjänstbare befattningshafvaren, utan äfven för beloppet af den pension, som bör tillförsäkras befattningshafvaren efter slutadt arbete i statens tjänst.

Vederbörande ordinarie innehafvare af tjänst å postsparbankens stat skulle nämligen, därest denna blefve af Kungl. Maj:t och Riksdagen fastställd, vara underkastad bestämmelserna i lagen af den 11 oktober 1907, angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, och sålunda ej blott skyldig att genom erläggande af afgifter bidra till sin egen pensionering utan äfven berättigad att vid viss uppnådd lefnads- och tjänstålder, för manlig tjänstinnehafvare 67 lefnadsår och 35 tjänstår och för kvinnlig 60 lefnadsår och 30 tjänstår, komma i åtnjutande af pension, enligt de i nämnda lag bestämda grunder.

Pensione-
ringen.

Om än postsparbanken redan anlitas och i framtiden ännu mera kommer att anlitas jämväl för uppgifter, som ligga på sidan om bankens ursprungliga, samt i följd häraf den hos postsparbanksstyrelsen anställda personal jämväl tages i anspråk för utförande af bestyr, som ej tillhöra den egentliga postsparbankstjänsten, torde dock utgifterna för pensionering af nämnda personal, i den mån densamma är å ordinarie stat uppförd, böra åligga postsparbanken och följaktligen utgå af det öfverskott, som må uppkomma på bankens rörelse.

I afsikt att erhålla en föreställning rörande beloppet af de utgifter i nämnda hänseende, som i framtiden må komma att drabba postsparbanken, därest de af kommitterade här ofvan föreslagna befattningshafvarne blefve å ordinarie stat uppförda med de aflöningsbelopp, som för en hvar af dem angifvits och med den fördelning af dessa belopp i lön och tjänstgöringspenningar, som i förslaget till aflöningsreglemente upptagits, hafva kommitterade vändt sig till fil. doktorn K. Englund i Stockholm för utförande af beräkning angående nämnda utgifter enligt 3:ne alternativ, beroende af lefnadsåldern vid befordran till manlig bokhållare- samt kvinnlig bokhållare- och kontorsskrifvarebefattning. Denna lefnadsålder skulle utgöra, enligt alternativet 1, högst 50 år, enligt alternativet 2, högst 45 år och, enligt alternativet 3, högst 40 år.

Resultatet af den sålunda verkställda beräkningen, som grundats på en räntefot af 4 procent och på allmänna svenska dödlighetstabellerna för åren 1891—1900, särskildt för män och särskildt för kvinnor, framgår af följande tablå:

	Enligt alternativ 1.	Enligt alternativ 2.	Enligt alternativ 3.
	Kr.	Kr.	Kr.
Erforderligt tillskott af bankens medel:			
a) årligen från och med år 1909	23,550	19,797	16,467
eller			
b) årligen från och med år 1919	34,859	29,305	24,375
eller			
c) årligen 1909—1913 ...	7,715	6,485	5,394
» 1914—1918 ...	15,428	12,970	10,789
» 1919—1923 ...	23,142	19,456	16,182
» 1924 och föl- jande år	30,857	25,941	21,576

I pensionsavgifter skulle af personalen betalas 4,125 kronor för år. Då jämviktstillståndet efter några decennier inträdt, skulle i pensioner utbetalas cirka 48,000 kronor för år.

Den sålunda verkställda beräkningen har naturligtvis måst grunda sig på antaganden angående de blifvande befattningshafvarnes lefnadsålder. Sedan de föreslagna nya befattningarna blifvit med ordinarie innehafvare besatta, torde en ny mera exakt beräkning angående de blifvande pensioneringskostnaderna böra verkställas, hvarefter af Kungl. Maj:t torde, på förslag af postsparbanksstyrelsen, böra bestämmas det belopp, som skall såsom bankens bidrag till nämnda kostnader årligen afsättas af det å postsparbankens rörelse uppkommande öfverskott. Enligt kommitterades mening, borde afsättningen taga sin början redan med år 1909 i öfverensstämmelse med alternativet 1 c) jämlikt de bestämmelser, som må komma att af Kungl. Maj:t utfärdas.

Nedanstående tabell utgör en jämförelse mellan den nu utgående aflöningen till den fasta personalen hos postsparebanksstyrelsen och den aflöning, som, enligt kommitterades förslag, skulle tillgodokomma samma personal.

	Nu utgående aflöningar och arvoden utom dyrtidstillägg		Aflöningar enligt kommitterades förslag.	
	Begynnelse- aflöning.	Slutaflöning.	Begynnelse- aflöning.	Slutaflöning.
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Öfverdirektör	—	—	10,000	10,000
Chef för postsparebanksbyrån	7,200	7,800	—	—
Kamrerare och sekreterare, förste aktuarie	—	—	6,000	7,000
Kamrerare och sekreterare	5,000	6,000	—	—
Intendent	—	—	4,600}	6,000}
Felräkningspenningar	—	—	500}	500}
Kassör	3,300}	4,300}	—	—
Felräkningspenningar	500}	500}	—	—
Registrator och aktuarie, revisor och bokhållare, revisorer	—	—	4,200	5,500
Aktuarie, registrator, revisorer och bokhållare	3,000	4,400	—	—
Bokhållare, manlig	—	—	1,800}	3,800}
» ortstillägg	—	—	450}	450}
» kvinnlig	—	—	1,500}	2,100}
» ortstillägg	—	—	225}	225}
Kontorsskrifvare	—	—	1,500	2,100}
i st. för ortstillägg	—	—	—	100}
Förste vaktmästare	1,100	1,100	1,280	1,400 ¹⁾
Vaktmästare	800	900	1,140	1,650

¹⁾ Därjämte fri bostad med uppvärmning och belysning m. m.

D) Förslag

till

aflöningsreglemente för tjänstemän hos postsparbanksstyrelsen.

§ 1.

Aflönings-
stat.

Till generalpostdirektören, i egenskap af ordförande i postsparbanksstyrelsen, utgår arfvode med 2,000 kronor, till en hvar af tre ledamöter i styrelsen 600 kronor samt till öfverdirektören och chefen för postsparbanken 10,000 kronor för år, hvilka arfvoden utbetalas i samma ordning som lön.

Till öfriga tjänstemän utgår fast aflöning enligt följande stat, hvilken angifver tjänstemännens fördelning i vissa grupper, de för tjänstemännen inom en och samma grupp bestämda aflöningsbelopp samt det antal år, som bör förflyta från det tjänsteman tillträdt visst aflöningsbelopp, intilldess han kan komma i åtnjutande af det närmast högre.

	Kronor.	år.	Kronor.	år.	Kronor.	år.	Kronor.	år.	Kronor.
Kamrerare och sekreterare, förste aktuarie	—	—	—	—	6,000	3	6,500	3	7,000
Intendent	—	—	4,600	3	5,000	3	5,500	3	6,000
Felräkningspenningar	—	—	500	—	500	—	500	—	500
Registrator och aktuarie, revisor och bokhållare, revisor	—	—	4,200	3	4,600	3	5,000	3	5,500
ortstillägg	1,800	2	2,000	2	2,200	2	2,400	2	—
	450	—	450	—	450	—	450	—	—
Bokhållare, manlig	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ortstillägg	2,600	3	2,900	3	3,200	3	3,500	3	3,800
	450	—	450	—	450	—	450	—	450
Bokhållare, kvinnlig	—	—	1,500	3	1,700	3	1,900	3	2,100
ortstillägg	—	—	225	—	225	—	225	—	225
Kontorsskrifvare ...	1,500	3	1,700	3	1,900	3	2,100	3	2,100
I stället för ortstillägg	—	—	—	—	—	—	—	—	100
Förste vaktmästare ¹⁾	—	—	—	—	—	—	1,280	3	1,400
Vaktmästare	1,140	3	1,260	3	1,380	3	1,500	3	1,650

¹⁾ Förste vaktmästare åtnjuter fri bostad med belysning och uppvärmning samt i öfrigt erforderligt bränsle eller ock, där dessa förmåner icke kunna beredas honom, ett tillägg af 40 procent å den fasta aflöningen.

Förestående aflöningsbelopp fördelas på följande sätt i lön och tjänstgöringspenningar.

	Lön Kronor	Tjänst- görings- penningar Kronor	Summa aflöning Kronor
	4,600	2,400	7,000
	4,300	2,200	6,500
	4,000	2,000	6,000
	3,700	1,800	5,500
	3,400	1,600	5,000
Kamrerare och sekreterare,	3,100	1,500	4,600
förste aktuarie, inten-	2,900	1,300	4,200
dent, registrator och	2,700	1,100	3,800
aktuarie, revisor och	2,550	950	3,500
bokhållare, revisorer,	2,400	800	3,200
manliga bokhållare.	2,175	725	2,900
	1,950	650	2,600
	1,800	600	2,400
	1,650	550	2,200
	1,500	500	2,000
	1,350	450	1,800
	1,575	525	2,100
Kvinnliga bokhållare,	1,425	475	1,900
Kontorsskrifvare.	1,275	425	1,700
	1,125	375	1,500
Förste vaktmästare.	1,200	200	1,400
	1,100	180	1,280
	1,000	650	1,650
	950	550	1,500
Vaktmästare.	900	480	1,380
	850	410	1,260
	800	340	1,140

§ 2.

Villkor för
aflönings åt-
njutande:
aflöning
under sjuk-
dom m. m.

För åtnjutande af den i stat uppförda aflöning och förhöjning däraf efter viss tid gälla, med undantag för ordföranden och de trenne ledamöterna i postsparbanksstyrelsen, följande allmänna bestämmelser:

1. Tjänsteman är underkastad såväl föreskrifterna i vederbörande instruktion som ock den utvidgade eller ändrade tjänstgöring eller den förflyttning till annan befattning inom postsparbanksstyrelsen eller postverket, som kan varda honom i behörig ordning ålagd, dock utan minskning i den honom vid förflyttningen tillkommande fasta aflöning.

2. Med ordinarie befattning hos postsparbanksstyrelsen må icke förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat.

Ej heller må med sådan befattning förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försedt med Kungl. Maj:ts oktroj eller blifvit registrerad såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår öfverdirektören, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, postsparbanksstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för fullgörandet af tjänstgöringen vid styrelsen, finner uppdraget eller befattningen kunna få tills vidare mottagas och bibehållas.

3. Tjänsteman äger uppbära tjänstgöringspenningar, likasom ock lön, endast för den tid, då han uppehållit egen befattning eller för beredande af semester bestridt högre befattning eller åtnjutit semester, eller under den tid, som han på uppdrag af postsparbanksstyrelsen använt för att utom sin tjänstgöringsort göra iakttagelser i postsparbankstjänsten eller som åtgått för fullgörande af de skyldigheter, hvilka ålegat honom såsom fullmäktig eller revisor vid civilstatens änke- och pupillkassa.

Tjänsteman, som af sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen.

4. Den, som af annan anledning, än som i mom. 3 omförmäles, åtnjuter ledighet eller är hindrad att bestrida sin befattning, kan förpliktas att af lönen afstå så mycket, som, utöfver hvad vikarien i öfrigt äger uppbära, erfordras för befattningens uppehållande eller eljest pröfvas skäligt.

Därest emellertid tjänsteman blifvit oförmögen till tjänstgöring i följd af kroppsskada, ådragen under tjänstentöfning, må den fasta aflöningen till honom utgå under högst sex månader oafkortad samt efter denna tid med belopp, som bestämmes af Kungl. Maj:t.

5. Erfordras för tjänsteman vikarie i följd af sjukdomsförfall, tjänsteresa, semester eller uppdrag att vara fullmäktig eller revisor vid civilstatens änke- och pupillkassa, är annan tjänsteman skyldig att, om han förordnas å högre befattning, bestrida densamma, dock ej längre tid än sammanlagdt tre månader under samma kalenderår.

Om förordnandet erfordras till följd af sjukdomsförfall, äger den vikarierande att, utöfver egen aflöning, af den tjänstlediges tjänstgöringspenningar uppbära skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålles, och, å andra sidan, den vikarierandes egen befattning.

Erfordras åter förordnandet af annan anledning, som i detta mom. säges, äger den vikarierande åtnjuta allenast den honom eljest tillkommande aflöning.

6. Har öfverdirektören beviljats ledighet, beror på Kungl. Maj:ts pröfning, huru stor del af arvodet skall afstås till vikarien.

7. Byråchef i generalpoststyrelsen, som jämlikt gällande föreskrift inträder såsom ledamot i postsparbanksstyrelsen, då generalpostdirektören begagnar sig af semester eller är frånvarande på tjänsteresa, äger under tiden uppbära särskildt arvode af 5 kronor för dag.

§ 3.

Aflönings-
förhöjning

För erhållande af aflöningsförhöjning efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning gälla såsom allmänna villkor,

att tjänsteman under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna aflöningsförhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller annan tjänstledighet utan afstående af tjänstgöringspenningar, samt

att tjänsteman icke redan uppnått den lefnadsålder, vid hvilken han är skyldig att afgå från tjänsten.

Aflöningsförhöjning tillträdes vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd.

Vid befordran äger tjänsteman i allmänhet att genast tillträda den nya befattningens begynnelseaflöning, därest denna är högre än den aflöning, han senast uppburit. Eljest äger han att i fråga om aflöningsförhöjning i den nya befattningen tillgodoräkna sig den tid intill 3

kalenderår, hvarunder han i ena eller andra befattningen innehaft den aflöning, som utgått vid befördringstillfället.

Vaktmästare, som vid befördran till förste vaktmästare innehar högsta aflöningen eller uppburit den näst högsta aflöningen 3 år, kommer omedelbart i åtnjutande af den för förste vaktmästare bestämda slut-aflöning. Eljest tillträder han vid sådan befördran begynnelseaflöningen och äger att i fråga om aflöningsförhöjning räkna sig till godo den tid, han uppburit den för vaktmästare bestämda näst högsta aflöning.

Därest tjänsteman efter egen ansökning förflyttas från en befattning till en annan, hvars slutaflöning är lägre, äger han bekomma samma aflöning, som han skulle hafva uppburit, om han kvarstått i den förra befattningen, med iakttagande dock, att högre aflöning än den för den nya befattningen bestämda slutaflöning icke utgår.

§ 4.

Tjänsteman, som på förordnande förvaltar ledig tjänst, äger att, likasom ock vikarie i succession efter honom, under tiden åtnjuta fast aflöning till samma belopp, som han skulle hafva uppburit å sin egen tjänst, samt dessutom skillnaden mellan tjänstgöringspenningarna i lägsta lönegraden för, å ena sidan, den högre befattning, som uppehålls, och å andra sidan, den vikarierandes egen befattning.

Ersättning
vid vakans-
förordnande.

Extra tjänsteman äger att under uppdrag, hvarom i denna § är fråga, uppbära aflöning i lägsta graden å den tjänst, som han uppehåller.

§ 5.

Vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall utgår själfva lönen till månadens slut.

Aflider vid postsparbanksstyrelsen anställd person, som innehar befattning, hvilken icke är uppförd å ordinarie stat, må, därest och i den mån styrelsen så pröfvar skäligt, den för honom bestämda aflöningen utgå till månadens slut.

Aflönings-
utbetalande
vid afsked-
tagande m. m.

Aflider tjänsteman, vare sig ordinarie eller extra, i följd af olycks-händelse, timnad under tjänstutöfning, må ett belopp, motsvarande den aflönes fasta aflöning för en månad, såsom begrafningshjälp tilldelas hans dödsbo.

§ 6.

Afhåller sig tjänsteman från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall,

Aflönings-
disponerande
vid afstäng-
ning från
tjänstgöring
m. m.

må han under tiden ej åtnjuta någon aflöning. Varder tjänsteman afstängd från tjänstgöring eller tagen i häkte, skall under tiden den del af hans aflöning, som pröfvats icke böra användas till befattningens uppehållande, innehållas, såvida ej postsparbanksstyrelsen finner skäligt låta honom uppbära något däraf.

§ 7.

Ortstillägg. Bokhållare, såväl manlig som kvinnlig, äger uppbära ortstillägg till belopp af 450 resp. 225 kronor, hvilket anses såsom lön men ej medför höjning af pensionsunderlaget.

§ 8.

Ersättning åt vaktmästare för viktigare bestyr. Vaktmästare, som meddelats uppdrag att tills vidare bestrida viktigare göromål, kan erhålla tillägg till tjänstgöringspenningarna, utgående med högst 10 kronor för månad räknadt, enligt de närmare bestämmelser, som meddelas af postsparbanksstyrelsen.

§ 9.

Felräkningspenningar. Felräkningspenningar tillkomma intendenten vid postsparbankens hufvudkassa med 500 kronor för år räknadt; och utgå dessa alltid till den som bestrider tjänsten.

§ 10.

Anmärkningsprovision. Anmärkningsprovision tillkommer tjänsteman hos postsparbanksstyrelsen, enligt de närmare grunder, Kungl. Maj:t bestämmer, med högst femton procent å hvarje belopp, som på grund af anmärkning, gjord af sådan tjänsteman, antingen, såsom ej upptaget till redovisning eller såsom obehörigen krediteradt, inflyter till postsparbanken och utan anmärkningens framställande ej skulle hafva kommit banken till godo, eller, såsom för högt debiteradt eller för lågt krediteradt, återgäldas till vederbörande.

§ 11.

Beklädnadsförmån. Uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning till visst belopp må tilldelas förste vaktmästare äfvensom vaktmästare, ordinarie och extra, enligt bestämmelser, som utfärdas af postsparbanksstyrelsen.

§ 12.

Förste vaktmästare äfvensom vaktmästare, ordinarie och extra, erhålla enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t meddelar, läkarvård och medikamenter på postsparbankens bekostnad. Läkarvård
och medika-
menter.

§ 13.

Vid tjänsteresa inom riket utgår resekostnads- och traktaments- Resetrakta-
mente.
ersättning enligt resereglementet, därest icke för vissa slag af tjänsteresor andra föreskrifter eller bestämmelser om lägre ersättningsberäkning meddelats.

§ 14.

Tjänsteman äger årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, öfverdirektören, kamreraren och sekreteraren, förste aktuarien och intendenten under 45 dagar, registratorn och aktuarien, revisorn och bokhållaren, revisorer, manliga och kvinnliga bokhållare äfvensom kontorsskrifvare de första 3 kalenderåren, hvarunder ordinarie anställning innehafves hos postsparbanksstyrelsen, under 15 dagar och därefter under 30 dagar, samt förste vaktmästare och vaktmästare de första 3 kalenderåren efter ordinarie anställning under 8 dagar och därefter under 15 dagar.

Semester.

Tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid af året, som bestämmes af postsparbanksstyrelsen, begagna sig af semester.

§ 15.

Grunderna för aflöningen till extra tjänstemän bestämmas af Kungl. Maj:t.

Extra
tjänstemäns
aflöning.

§ 16.

Öfverdirektör, hvilken minst 12 år innehaft öfverdirektörs förordnande, är berättigad att i pension uppbära 5,600 kronor. Om öfverdirektör, innan han uppnår 12 tjänstår, antingen på grund af sjukdom befinnes oförmögen till nöjaktig vidare tjänstgöring eller ock utan

Pensionsrätt.

egen begäran nödgas afgå från sin befattning, utan att på grund af tjänstefel hafva förverkat densamma, är han berättigad att i pension uppbära 4,500 kronor, då afgangen sker före eller vid 6 tjänstår, samt 5,000 kronor, då afgangen sker efter 6 men före 12 tjänstår.

I fråga om skyldighet för annan tjänsteman att afgå från tjänsten mot åtnjutande af pension gäller hvad i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension stadgas.

§ 17.

Sättet för
tjänsters
tillsättande.

Öfverdirektören tillsättes genom förordnande på viss tid, öfriga tjänstemän tillsätts genom konstitutorial, hvilket skall anses innebära, att tjänsteman kan i administrativ väg afsättas från sin befattning på grund af fel eller försummelse i tjänsten.

§ 18.

Tiden för
reglementets
trädande i
kraft m. m.

Detta aflöningsreglemente träder i kraft den 1 januari 1909; och är enhvar, som nämnda dag eller senare tillträder befattning såsom tjänsteman hos postsparbanksstyrelsen, pliktig att underkasta sig reglementets villkor och bestämmelser.

Motiv

till

förslaget till aflöningsreglemente för tjänstemän hos postsparbanksstyrelsen.

Till befattningshafvare hos postsparbanksstyrelsen hafva, såsom redan förut vid åtskilliga tillfällen anförts, kommitterade föreslagit enahanda aflöningsförmåner, som dem, hvilka enligt postkommissionens förslag skulle tillkomma dessa befattningshafvares vederlikar vid postverket. På grund däraf och då, enligt kommitterades förslag, i fråga om arbetsmetoder, tjänstetid m. m. för postsparbanksstyrelsen, i hufvudsak skulle gälla enahanda bestämmelser som för generalpoststyrelsen, hafva kommitterade ock ansett det af nämnda kommission upprättade förslag till aflöningsreglemente för postverkets tjänstemän böra i tillämpliga delar tjäna till ledning vid affattande af det enahanda förslag

för postsparbanksstyrelsens tjänstemän, som kommitterade här ofvan afgifvit. Såsom motiv till såväl sistnämnda förslag i dess helhet som ock de särskilda punkterna däri tillåta sig fördenskull kommitterade hänvisa till hvad i oftanämnda kommissions betänkande blifvit i nämnda hänseende anfördt rörande förslaget till aflöningsreglemente för postverkets tjänstemän.

E) Öfvergångsbestämmelser.

Ehuru postsparbanksstyrelsens tjänstemän hittills ej varit uppförda på ordinarie stat, torde dock, därest en på kommitterades förslag grundad lönereglering kommer till stånd från 1909 års ingång, erfordras utfärdandet af vissa öfvergångsbestämmelser.

I händelse, såsom kommitterade hemställt, chefen för postsparbanksbyrån kommer att ersättas af en genom förordnande på viss tid tillsatt öfverdirektör och chef för postsparbanken, torde *nuvarande innehafvaren af befattningen såsom chef för postsparbanksbyrån*, om honom meddelas nådigt förordnande å öfverdirektörsbefattningen, *få i fråga om rätt till pension såsom öfverdirektör tillgodoräkna sig fem år af den tid han på förordnande bestridt chefsbefattningen för postsparbanksbyrån.*

Såsom förut i betänkandet anförts, hafva de tjänstemän hos postsparbanksstyrelsen, som på grund af fasta förordnanden bestridt, jämlikt Kungl. Maj:ts särskilda beslut, inrättade tjänster därstädes, uppburit aflöningar till belopp motsvarande de för deras vederlikar i andra ännu ej reglerade ämbetsverk i allmänhet gällande. Likaså hafva dessa hos postsparbanksstyrelsen anställda tjänstemän kommit i åtnjutande af ålderstillägg efter viss tids tjänstgöring, semester samt dyrtidstillägg, allt efter samma grunder, som varit bestända för deras förenämnde vederlikar. Kommitterade föreslå fördenskull, *att dessa tjänstemän vid befordran med 1909 års ingång till ordinarie innehafvare af de befattningar, de nu på förordnande bestrida, må få räkna sig till godo ifrågavarande förordnanden beträffande begynnelseaflöning enligt den nya staten.*

Likaså torde *nuvarande innehafvare af förordnandet å kassörstjänsten vid postsparbankens hufvudkassa böra få tillgodoräkna sig detta förordnande i fråga om begynnelseaflöning enligt den nya staten för den föreslagna intendentsbefattningen*, som är afsedd att ersätta berörda kassörstjänst.

De nya befattningarna såsom kvinnliga bokhållare och kontors-skrifvare komma antagligen att besättas med personer bland de hos postsparbanksstyrelsen nu anställda kvinnliga extra biträden. Samtliga af de till nuvarande aflöningsklassen V hörande dylika biträden åtnjuta

redan nu aflöningsförmåner, hvilkas belopp öfverstiga de aflöningsanslag, som, enligt förslaget, skulle utgå såsom begynnelseaflöning till kvinnlig bokhållare samt, under de sex första åren, till kontorsskrifvare. Då det torde vara med postsparbankens intresse förenligt, att såsom ordinarie hos styrelsen fästa biträden, hvilka under en lång tids tjänstgöring hunnit förvärfva insikter och erfarenhet i förekommande göromål, men ett sådant syfte möjligtvis ej vunnas, därest en befordran till ordinarie befattning skulle för de befordrade medföra, under en mer eller mindre lång tid, lägre inkomster än de förut uppburna, torde jämväl *de af dessa biträden, som med 1909 års ingång befordras till ordinarie befattningshufvud hos postsparbanksstyrelsen, få i aflöningshänseende tillgodoräkna sig en del af den tid de varit såsom extra biträden hos styrelsen anställda, hvilken retroaktiva tid synes, enligt den undersökning kommitterade verkställt med hänsyn till den nuvarande personalen, böra lämpligen kunna omfatta den del af extra biträdestiden, som öfverstiger åtta år vid befordran till bokhållare och sex år, då befordran sker till kontorsskrifvare.*

Likaledes torde, i öfverensstämmelse med hvad af kommissionen för afgifvande af förslag till lönereglering för postverkets tjänstemän hemställts beträffande rätt för vissa extra ordinarie tjänstemän att i aflöningshänseende få räkna sig till godo en del af extra ordinarietiden, *den, som före 1908 års utgång antagits till extra ordinarie tjänsteman hos postsparbanksstyrelsen eller till extra ordinarie postexpeditör, äga att, i den mån postsparbanksstyrelsen finner honom böra komma i åtnjutande af en dylik förmån, i fråga om begynnelseaflöning och aflöningsförhöjning såsom manlig bokhållare hos postsparbanksstyrelsen tillgodoräkna sig så stor del af tiden för tjänstgöringen såsom extra ordinarie tjänsteman eller extra ordinarie postexpeditör, som öfverskjuter fem år.*

Enligt ofvan intagna förslag till aflöningsreglemente, skulle full semester ej af vissa befattningshufvud åtnjutas under de tre första åren, hvarunder de innehafva ordinarie anställning. Då de på grund af stadigvarande förordnanden anställde tjänstemän af första lönegraden hos postsparbanksstyrelsen redan nu åtnjuta en månads semester samt en del af de kvinnliga extra biträdena beredts tillfälle till kostnadsfri ledighet under högst en månad af året, torde *den föreslagna begränsningen af semestertiden ej tillämpas å de med 1909 års ingång anställde ordinarie tjänstemän, hvilka vid 1908 års utgång antingen på grund af stadigvarande förordnande bestrida befattning i första lönegraden hos postsparbanksstyrelsen, eller före nämnda tid undfått fast anställning såsom kvinnligt extra biträde hos postsparbanksstyrelsen.*

F. Förslag

till

utgiftsstater för postsparbanken, att tillämpas från och med den 1 januari 1909.

	Kronor	Kronor
A) Aflöningar:		
Generalpostdirektören såsom ordförande i postsparbanksstyrelsen	2,000	
3 ledamöter i styrelsen, hvardera 600 kr.	1,800	
Öfverdirektören och chefen	10,000	
1 kamrerare och sekreterare (6,000—7,000 kronor)	förslagsvis 7,000	
1 förste aktuarie	(6,000—7,000 " " 6,000	
1 intendent	(4,600—6,000 " " 5,500	
felräkningspenningar	(500— 500 " " "	
1 registrator och aktuarie ...	(4,200—5,500 " " 5,500	
1 revisor och bokhållare	(4,200—5,500 " " 4,200	
4 revisorer	(4,200—5,500 " " 19,700	
7 bokhållare, manliga	(1,800—3,800 " " 17,150	
ortstillägg	(450— 450 " " "	
7 » kvinnliga	(1,500—2,100 " " 16,275	
ortstillägg	(225— 225 " " "	
28 kontorsskrifvare, kvinnliga	(1,500—2,100 " " 53,000	
i st. för ortstillägg	(— 100 " " "	
1 förste vaktmästare	(1,280—1,400 " " 1,400	
5 vaktmästare	(1,140—1,650 resp. 1,770 kr.), " 5,820	
Arfvoden och traktamenten åt extra tjänstemän, vikariatsersättning m. m.	85,000	240,345
B) Omkostnader:		
(Förslagsanslag)		
Ersättning till posttjänstemän för handläggning af postsparbanks- göromål	35,000	
Expensutgifter	30,000	
Diverse utgifter	10,000	75,000
C) Afkortningar; förslagsvis		6,000
Summa		321,345

Rörande de i ofvanstående förslag till utgiftsstater för postsparbanken upptagna belopp anse sig kommitterade böra anföra följande:

a. Aflöningar.

Aflöningarna och arvodena för de särskilda befattningarna hafva, med tillämpning af de i förslagen till aflöningsreglemente och öfvergångsbestämmelser angifna grunder, i statsförslaget upptagits med de belopp, till hvilka, med hänsyn till kända personalförhållanden, desamma ansetts kunna beräknas. I ett eller annat fall torde vid tillämpningen af aflöningsstaten någon jämkning i afseende å beloppen möjligen visa sig erforderlig, men en sådan jämkning lär endast komma att föranleda minskning i de för befattningarna föreslagsvis upptagna belopp.

Såsom ofvan anförts, hafva kommitterade ansett att, åtminstone för närvarande, antalet ordinarie befattningshafvare bör inskränkas till sådana, som äro oundgängligen nödvändiga för utförandet af de mera ansvarsfulla göromålen. Vid sådant förhållande torde, intilldess frågan om en fastare anställning för vissa biträden hos statens ämbetsverk och myndigheter vunnit sin lösning, handläggningen af de göromål af enklare natur, som f. n. ombesörjas af kvinnliga biträden, fortfarande böra åt sådana anförtros. Till dessa göromål höra bokförandet af insättningar, uppläggande af konti för nya räkningshafvare, renskrifning, emottagande och expedition af till granskning insända motböcker, afslutning af konti m. m.

Öfriga förekommande göromål af enklare art, såsom granskning af inkomna motböcker och införande däri af räntor, uträkning af samtliga räkningshafvare tillkommande räntor, granskning af afslutade konti och upprättande af sammandrag däröfver m. m. torde, fortfarande såsom hittills, böra utföras af tillfälliga manliga biträden. Den omständigheten, att postsparbanksrörelsen under vissa tider af året kan hafva större omfattning än under andra, verkar därtill att antalet dylika biträden växlar under olika tider. Det belopp, som i statsförslaget upptagits under titel arvoden och traktamenten åt extra tjänstemän, vikariatsersättning m. m., måste följaktligen uppföras såsom förslagsanslag.

Sammanlagda beloppet af de arfvoden och traktamenten, som under år 1907 utgått till den extra och tillfälliga biträdespersonalen hos postsparbanksstyrelsen, har utgjort i rundt tal ..... kronor 168,000: —

Om härifrån afdragas *dels* beloppet af nu utgående arfvoden å de extra biträdesbefattningar, som, enligt kommitterades förslag, skulle af ordinarie tjänster ersättas, *dels* ock den besparing å extra biträdesanslaget, som torde blifva en följd af arbetstidens utsträckning, eller sammanlagdt i rundt tal .... » 95,000: —

så skulle återstoden ..... kronor 73,000: —
utgöra det för år 1909 erforderliga beloppet till arfvoden och traktamenten åt extra och tillfälliga biträden.

Till detta belopp bör emellertid läggas vikariatsersättningen under sjukdom samt den ökade utgift, som kräfvos för beredande af semester åt de nya befattningshafvarne, eller omkring ..... kronor 9,000: —

Den sålunda uppkomna summan ..... kronor 82,000: —
hafva kommitterade ansett böra i statsförslaget uppföras med ..... kronor 85,000: —

b. Omkostnader.

Af anslagen å denna stat är *ersättningen till posttjänstemän för biträde vid handläggning af postsparbanksgöromål* hufvudsakligen beroende af den vid postanstalterna förekommande postsparbanksuppbörden samt det antal poster, hvori denna ägt rum. Ifrågavarande ersättning utgår, enligt nådiga skrifvelsen till postsparbanksstyrelsen den 30 oktober 1903, från 1904 års början till postanstalternas tjänstemän *dels* med fem öre för hvarje nyutfärdad motbok äfvensom med ytterligare fem öre, därest motboken ej dödats under loppet af det kalenderår, under hvilket boken utfärdats, *dels* för såväl den första insättningen å motbok, som ock för hvarje följande insättning med ett belopp af två öre, *dels* ock slutligen med uppbördsprovision, utgående med en tiondedels procent af insatta medel äfvensom ytterligare en tiondedels procent af de postsparbanksmedel, som till hufvudkassan levereras. Under år 1907 utgjorde ersättningen till tjänstemännen vid postverket sammanlagdt kronor

32,288: 89, uti hvilket belopp jämväl ingått af Kungl. Maj:t medgifven ersättning till åtskilliga befattningshafvare hos generalpoststyrelsen, nämligen ombudsmannen, frimärksintendenten och den vid postverkets frankoteckensförråd anställde revisorn och bokhållaren äfvensom vissa vaktmästare, för biträde vid handläggning af postsparbanksgöromål.

Under alla de år postsparbanken varit i verksamhet har postombudsmannen fungerat såsom juridiskt biträde åt postsparbanksstyrelsen. I afseende å denna anordning hafva kommitterade ej ansett någon annan ändring för närvarande erforderlig än att postsparbanksstyrelsen medgifves att såsom juridiskt biträde vid postsparbanken anställda postombudsmannen, för den händelse hans tjänstgöring hos generalpoststyrelsen ej lägger hinder i vägen därför, eller annan lämplig person mot den ersättning, som af Kungl. Maj:t, på förslag af postsparbanksstyrelsen, bestämmes.

Åt den hos generalpoststyrelsen anställde frimärksintendenten är anförtrodt att med biträde af revisorn och bokhållaren å postverkets frankoteckensförråd beställa och distribuera de för postsparbankstjänstens bestridande erforderliga kvittenskuponger och sparmärken mot ersättning, som af Kungl. Maj:t bestämmes efter förslag af postsparbanksstyrelsen. Ej heller beträffande denna anordning, som torde för postsparbanken vara i åtskilliga hänseenden förmånlig, hafva kommitterade att föreslå någon ändring.

Nu omförmälda ersättningsbelopp äfvensom den godtgörelse, som må böra tillerkännas vissa hos generalpoststyrelsen anställda vaktmästare, lära fortfarande som hittills böra utgå af anslaget till ersättning till posttjänstemän för handläggning af postsparbanksgöromål, hvilket anslag torde uti förslaget till omkostnadsstat för år 1909 böra upptagas till 35,000 kronor.

Expensutgifterna, som utgöras af kostnaderna för tryckeri- och bokbinderiarbeten, skrifmaterialier, uppvärmning och belysning m. m., hafva under år 1907 belöpt sig till kronor 27,641: 51. Under titel expensutgifter är fördenskull i statsförslaget för år 1909 upptaget ett anslag å 30,000 kronor, af hvilket anslag den till sammanlagdt 800 kronor beräknade kostnaden för beklädnadsersättning m. m. åt förste vaktmästaren och vaktmästarne hos postsparbanksstyrelsen ock torde böra utgå.

Kostnaderna för annonsering, för nyanskaffning af möbler, för underhåll af lokaler m. m. och hvilka kostnader utgå under titel *diverse utgifter*, hafva under år 1907 uppgått till sammanlagdt kronor 5,241: 36.

Under denna titel hafva kommitterade ock ansett den godtgörelse, som erlägges till riksbanken för förvaring m. m. af postsparbankens värdehandlingar, böra hädanefter upptagas.

Enligt bestämmelse i § 22 af nådiga förordningen den 22 juni 1883, angående en postsparbank för riket, låta nämligen fullmäktige i riksbanken för postsparbankens räkning i riksbanken förvara postsparbanken tillhöriga obligationer och andra värdehandlingar mot den ersättning till riksbanken, som af fullmäktige bestämmes. Ersättningen för förvaring i riksbanken af postsparbankens, riksförsäkringsanstaltens och barnmorskornas pensionsanstalts värdehandlingar har, enligt bankofullmäktiges beslut, under de senare åren utgått med 8,000 kronor för år, hvaraf för år 1907 kronor 7,610 påförts postsparbanken och återstoden nyssnämnda båda anstalter.

Med afseende å det i förhållande till postsparbankens inkomster jämförelsevis afsevärda belopp, som postsparbanken sålunda haft att till riksbanken erlægga, har hos kommitterade tanke uppstått därpå, huruvida icke för vinnande af besparing för postsparbanken en sådan anordning kunde träffas, att postsparbankens värdehandlingar väl förvarades i riksbanken men att öfvervakandet af obligationernas utlottning samt inkasseringen af utlottade obligationer och förfallna räntekuponger ombestyrdes af postsparbankens personal.

Enligt hvad kommitterade emellertid inhämtat, torde riksbanken ej medgifva emottagandet af postsparbankens värdehandlingar under slutet förvar och ej heller tillåta postsparbankens personal att inom riksbankens lokaler verkställa klippning af de till postsparbankens obligationer hörande räntekuponger. Under sådana förhållanden hafva kommitterade naturligtvis måst öfvergifva tanken på vidtagande af ändring i nuvarande anordning af sättet för förvaring m. m. af värdehandlingarna i fråga.

Då emellertid, enligt hvad för kommitterade blifvit upplyst, bankofullmäktige numera äga rätt att antingen helt och hållet befria statens verk från erläggandet af afgifter för deposition af säkerhetshandlingar eller ock medgifva lindring i dessa afgifter,

samt värdehandlingar å ett belopp af 40,000,000 kronor tillhörande statskontoret lära vara utan afgift deponerade i riksbanken,

torde kunna förväntas att, därest framställning därom göres af postsparbanksstyrelsen, fullmäktige i riksbanken ej skola vara obenägna att medgifva en afsevärd nedsättning af det afgiftsbelopp, som af postsparbanken hittills erlagts för deposition m. m. i riksbanken af postsparbankens värdehandlingar.

Vid sådant förhållande hafva kommitterade trott sig kunna i statsförslaget uppföra anslaget till diverse utgifter med 10,000 kronor.

Samtliga de under omkostnaderna upptagna anslagsbelopp torde på grund af sin natur uppföras såsom förslagsanslag.

c. Afkortningar.

Under denna titel afföras de belopp, som föranledas af förluster vid obligationsutlottning, äfvensom observationsarfvodena till postsparbanksstyrelsens tjänstemän, i den mån dessa arfvoden ej kunnat åläggas vederbörande redogörare till betalning. Beloppet af dylika förluster och arfvoden utgjorde under år 1907 kronor 5,751: 79, i följd hvaraf anslaget blifvit i statsförslaget uppfördt med 6,000 kronor.

G) Den ekonomiska innebörden af den föreslagna omorganisationen och löneregleringen.

Förslaget till utgiftsstater för postsparbanksstyrelsen upptager i aflöningar ett belopp af ..... kronor 240,345: —

Under år 1907 har af postsparbanksmedel i aflöningar, ålderstillägg, dyrtidstillägg m. m. till styrelsen och dess personal utgått ett sammanlagdt belopp af ..... „ 210,260: 87

Ökningen utgör alltså ..... kronor 30,084: 13

Detta belopp bör emellertid minskas med beloppen af de ersättningar å tillhoppa ..... „ 11,696: 75
som af andra medel än postsparbanksmedel under året tillgodokommit personalen för biträde vid handläggning af riks försäkrings- och pensions göromål, men hvilka ersättningsbelopp efter löneregleringens genomförande ej vidare torde böra till personalen utgå.

Den verkliga tillökningen belöper sig förden-
skull till ..... kronor 18,387: 38,
motsvarande ej fullt 9 procent af aflöningsbeloppet för år 1907.

H) Inkomstberäkning för år 1909.

Innan kommitterade gå att redogöra för beloppet af de inkomster postsparbanken kan hafva att påräkna under år 1909, torde vara nödigt att kasta en återblick på det ekonomiska resultatet af bankens verksamhet under den hittills gångna tiden.

Om i allmänhet för hvarje nytt affärsföretag kräfvess en utvecklingstid, under hvilken dess intressenter understundom måst tillskjuta medel för företagets bestånd under förhoppning att dessa skola i sinom tid återgäldas, så är en dylik utvecklingstid ännu mera af nöden för en institution sådan som en postsparbank, hvilken ej torde vara afsedd att bereda någon omedelbar vinst åt staten utan tillkommen för ett vida högre syfte, nämligen att hos folket väcka och uppmuntra hågen till sparsamhet genom att underlätta tillfällena därtill. För svenska postsparbanken varade denna utvecklingstid i sju år, eller till 1890 års utgång. Orsaken därtill att jämvikt mellan inkomster och utgifter ej förr inträdde och att äfven sedermera det ekonomiska resultatet af rörelsen ej blifvit så afsevärdt, som med hänsyn till det innestående beloppets storlek kunnat förväntas, är till en del här ofvan förut angifvet.

Bankens förvaltningsutgifter uppgå nämligen i det stora hela till samma belopp för en insättning å 1 krona som för en insättning å 2,000 kronor; och då delägarnes tillgodohafvande, i stort sedt, tillkommit genom insättningar å smärre belopp, följer med nödvändighet däraf att postsparbankens driftkostnader blifva jämförelsevis höga.

Till detta resultat bidrager också, såsom jämväl förut antydts, det ökade arbete, som föranledes däraf att postsparbankens motböcker gälla öfver hela riket, så att insättningar och uttagningar kunna äga rum på samma motbok vid hvilken som helst postanstalt, hvarest postsparbanksrörelsen finnes anordnad.

Emellertid har från och med år 1891 postsparbanken haft att å rörelsen uppvisa behållning till växlande belopp. Den uppkomna vinsten

för åren 1891—1897 blef hufvudsakligen använd för återbetalning till postverket af de medel, som förskjutits postsparbanken under de sju första åren af dess verksamhet. Under den följande perioden, eller under åren 1898—1906, hafva de uppkomna öfverskotten utgjort tillhopa kronor 571,415: 47, nämligen för år 1898 kronor 223,319: 12, *) för år 1899 kronor 152,949: 18, *) för år 1900 kronor 24,607: 46, för år 1901 kronor 21,701: 83, för år 1902 kronor 34,955: 36, för år 1903 kronor 29,227: —, för år 1904 kronor 19,336: 06, för år 1905 kronor 38,887: 74 och för år 1906 kronor 26,431: 72.

Jämlikt gällande bestämmelse i förordningen angående postsparbanken, är afsedt, att en del af den å bankens rörelse uppkomna vinsten skall användas för vidtagande af åtgärder, som afse befrämjande af sparsamhet, särskildt inom de mindre bemedlade samhällsklasserna. Innan några åtgärder i berörda syfte kunde vidtagas, har det emellertid syntts angeläget, att de uppkomna vinstmedlen i första rummet blefve använda till bankens konsolidering.

Under en lång följd af år, eller till dess genom nådiga kungörelsen den 4 juli 1902, angående ändrad lydelse af vissa §§ i postsparbanksförordningen, postsparbanksstyrelsen erhöi friare händer vid placering af bankens öfverskottsmedel, var styrelsen för sådan placering hänvisad hufvudsakligen till inköp af vissa slags obligationer, af hvilka sådana, som vid behof kunde realiseras på den allmänna fondmarknaden, betingade priser öfver pari betydligt öfverstigande de kurser, hvilka, på grund af sedermera inträffade räntestegringar, blefvo för dessa värdepapper gällande.

Därest åtgärder ej i tid vidtagits för afskrifning af det bokförda värdet å dylika obligationer, skulle vid den realisation af dem, som på grund af stegring af uttagningarna blef nödig för beredande af rörelsemedel för postsparbanken, gifvetvis hafva uppstått afsevärda förluster å kursdifferenser, hvilka förluster skulle hafva drabbat banken under de år då, till följd af de ökade uttagningarna, vinsten å bankens rörelse varit ringa.

Största delen af ofvannämnda å bankens rörelse under åren 1898—1906 uppkomna vinstmedel, eller kronor 530,713: 72, har fördenskull, jämlikt Kungl. Maj:ts särskilda medgifvanden, användts för nedskrifning af det bokförda värdet å åtskilliga obligationer. Af återstoden hafva dels kronor 31,591 anvisats för utdelande af gratifikationer åt post-

*) Orsaken till de jämförelsevis höga vinstbeloppen under vissa år är förut angifven å sid. 16.

stationsföreståndare och sparmärkesförsäljare, hvilka med nit och framgång verkat för främjande af sparsamhet, dels ock kronor 3,564: 52 för bestridande af kostnaderna för en till trycket befordrad, i omkring 200,000 exemplar spridd broschyr angående sparsamhet.

Någon exakt uppgift rörande det ekonomiska resultatet af postsparbankens verksamhet under år 1907 har ej stått kommitterade till buds, enär bankens bokslut ännu ej är upprättadt. Enligt hvad kommitterade emellertid inhämtat, kunna postsparbankens ränte- med flera inkomster, efter afdrag af delägarne tillgodoförda räntor, beräknas komma att för nämnda år uppgå till omkring 315,000 kronor.

På grund af den ränteförhöjning, som vidtagits beträffande åtskilliga från postsparbanken utlämnade lån, men hvilken ränteförhöjning ej träder i full kraft förrän under år 1908, torde, under förutsättning att nuvarande inlåningsräntan bibehålles oförändrad, ofvannämnda inkomster komma att år 1909 uppgå till omkring 330,000 kronor.

Utöfver nyssnämnda på postsparbanksrörelsen uppkommande vinstmedel torde emellertid banken böra tillgodokomma ersättning för dess kommissionärskap för riksförsäkringsanstalten och barnmorskornas pensionsanstalt.

Sedan nämligen, uti underdånig skrifvelse den 13 maj 1902, Riksdagen annämnt, bland annat, att från och med år 1903 finge till ersättningar åt postsparbanken för uppbörden af de utaf riksförsäkringsanstalten bestämda försäkringsafgifter samt utbetalningen af beslutade ersättningsbelopp årligen användas förslagsvis 20,000 kronor,

hade, enligt hvad förut blifvit omförmäldt, Kungl. Maj:t, jämlikt nådigt bref till postsparbanksstyrelsen den 31 oktober 1902, medgifvit, bland annat, att för biträde vid handläggning af de hos styrelsen förekommande försäkringsgöromål finge från och med år 1903 tills vidare utgå till chefen för postsparbanksbyrån samt åtskilliga där anställda tjänstemän tillhopa 1,400 kronor, att med anledning af postsparbankens anlåtande för riksförsäkringsanstaltens räkning från nyssnämnda tid skulle hos styrelsen ytterligare anställas en revisor och bokhållare med enahanda aflöning och förmåner, som tillgodokomme de hos styrelsen anställda revisorer och bokhållare, samt att till arfvoden åt de biträden, som från och med år 1903 måste anställas hos styrelsen för bokföring af försäkringsafgifter m. m. finge användas ett belopp af högst 4,000 kronor för år.

Därjämte har Kungl. Maj:t, efter det Riksdagen, uti underdånig skrifvelse den 18 maj 1904, annämnt, bland annat, att till gäldande af

kostnaden för förvaltningen af barnmorskornas pensionsanstalt anvisats ett förslagsanslag å högst 11,000 kronor, att årligen utgå från och med år 1905, enligt meddelande till postsparbanksstyrelsen från statsrådet och chefen för kungl. civildepartementet den 31 december 1904, medgifvit, att af nämnda anslag finge utbetalas till chefen för postsparbanksbyrån 300 kronor, till kamreraren och sekreteraren därstädes 200 kronor, samt till ersättning åt öfriga tjänstemän och extra biträden hos styrelsen, i den mån dessa tjänstemän och biträden anlitas för biträde vid handläggning af pensionsgöromål, till vikariatsersättning m. m. sammanlagdt 2,900 kronor, eller tillhopa 3,400 kronor för år räknadt.

Under år 1907 hafva nu omförmälda arfvoden och ersättningar uppgått

för biträde med försäkringsgöromål till	kronor 10,190: 60
„ „ „ pensionsgöromål till	„ 1,506: 15

Därest den af kommitterade föreslagna aflöningsstat för postsparbanksstyrelsen godkännes, hvarigenom den hos styrelsen anställda personal skulle beredas förbättrade aflöningsförmåner, uti hvilka godtgörelse för nu omförmälda särskilda arfvoden och ersättningsbelopp torde anses böra ingå och å hvilken stat jämväl uppförts den för riksförsäkringsgöromålens handläggning särskildt anställde revisorn, lära dessa arfvoden och ersättningsbelopp ej vidare böra direkt utgå till personalen, utan i stället tillgodokomma postsparbanken.

Med afseende å den förhöjning i aflöningsbeloppen, som föreslagits för personalen hos styrelsen och med hänsyn därtill, att pensionsbördan för den hos styrelsen anställda personal, som jämväl har att biträda med handläggning af riksförsäkrings- och pensionsgöromål, kommer att i framtiden ensamt drabba postsparbanken, synes det kommitterade med rättvisa öfverensstämmande, att en sådan förhöjning af nu omhandlade arfvodes- och ersättningsbelopp äger rum, som åtminstone motsvarar den föreslagna förhöjningen i aflöningsstaten för postsparbanken.

Efter en dylik beräkningsgrund, skulle den ersättning, som torde böra tillgodokomma postsparbanken för år 1909, utgöra:

för handläggning hos postsparbanksstyrelsen af	
göromål för riksförsäkringsanstaltens räkning ..	kronor 11,300: —
för handläggning för barnmorskornas pensions-	
anstalts räkning	„ 1,700: —
	tillhopa kronor 13,000: —

Någon ökning af beloppen af de för postsparbankens bestyr för riksförsäkringsanstalten och barnmorskornas pensionsanstalt anvisade anslag är för närvarande ej erforderlig, då dessa anslag äro för ändamålet tillräckliga äfven efter den sålunda ifrågasatta förhöjningen.

Såsom ofvan nämnts, anses postsparbankens ränte- med flera inkomster komma att under år 1909 uppgå till ..... kronor 330,000: —

Läggas härtill förenämnda föreslagna ersättning för bankens anlåtande för riks-försäkringsanstaltens och barnmorskornas pensionsanstalts räkning	13,000:—
--	----------

så utgör totalsumman kronor 343,000: —

Då utgiftssumman, enligt statsförslaget, uppgår till ..... kronor 321,345:—

skulle sålunda för år 1909 uppstå ett öfverskott å kronor 21,655:—
hvarigenom tillfälle finnes för afsättning af erforderligt belopp till pensionsfond för postsparbanken.